CHRISTO-PHOROS

A Soproni Evangélikus Egyházközség lapja

ingyenes kiadvány

XXIV. évfolyam, 3. szám

2017. pünkösd – Pfingsten 2017

Nagyobb ajándék, mint gondolnánk

„Azután kitöltöm majd lelkemet minden emberre. Fiaitok és leányaitok prófétálni fognak, véneitek álmokat álmodnak, ifjaitok látomásokat látnak. Még a szolgákra és szolgálólányokra is kitöltöm lelkemet abban az időben." (Jóel 3,1-2)

Mit várunk Istentől? Gyakran csak egy kis ideiglenes békességet, némi lendületet. Pünkösd ünnepének az az üzenete, hogy ennél sokkal többet kapunk tőle: önmagát. A Szentlélek ugyanis nem csak az életünknek valami kiegészítése, hanem maga Isten. A prófétálás és a látomások, mint a Lélek kitöltésének következménye azt jelenti, hogy megismerhetjük és továbbadhatjuk Isten titkát.

Az ő eljövetele jelent mindent, ő jelenti az életet. Ahogyan a 104. zsoltárban olvassuk: „Ha kiárasztod lelkedet, új teremtmények keletkeznek, és megújítod a termőföldeket." Ahogyan a víz kiáradása termékennyé teszi a földet, úgy teremt Isten Lelkének a kiáradása új életet. Éveken keresztül furcsának találtam, hogy a Szentlélek eljövetelére a „kitöltés" szót használjuk, de talán ez is ezt az életadó áradást tükrözi.

Különböző nemű, korú és társadalmi helyzetű embereket említ a próféta. Ez azt is jelenti, hogy a Szentlélek áthidalja a különbségeket, ahogyan az első pünkösdön áttörte a nyelvi határokat. Amit az Ószövetség korában rendkívüli módon kaptak meg egyes emberek, próféták, királyok, az a Szentlékekben mindenkié, nincs kivétel.

Gyönyörű ígéret – talán sóhajtunk is egyet, hogy erre lenne szükségünk. Amiről Jóel úgy ír, hogy „azután", „abban az időben", az kétezer éve már jelen idejű. Van pünkösdünk, ezért az a hatalmas ajándék, amit nemzedékek óta vártak, a miénk.

Tóth Károly

Lélek-zet

Pünkösdi imádság

Áldunk és magasztalunk, irgalmas Istenünk, hogy elküldted Szentlelkedet ígéreted szerint, és egyházat gyűjtöttél magadnak általa. Áraszd ki reánk is Szentlelkedet, hogy eltávolítsa azt, ami ellenkezik akaratoddal, megítélje azt, ami halott és terméketlen, és új életre keltse azt, ami gyenge és halófélben van. Tartsd meg egyházadat Szentlelked sokféle ajándékával. Támogass, hogy hitünk meg ne tántorodjék, erősíts, hogy szeretetünk el ne hidegüljön, biztass, hogy reménységünk meg ne rendüljön, és vigasztalj, hogy türelmünk el ne fogyjon. Szentlelkeddel egyesíts minket igazságban és szeretetben, és vezess az örök életre, az Úr Jézus Krisztusért. Ámen.

A harmadik hitágazat

Luther Márton Nagy kátéjából

Hiszek Szentlélekben. Hiszem az egyetemes anyaszentegyházat, a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

Ezt a hitágazatot nem tudom találóbb cím alá foglalni, mint – ahogyan mondtam –, hogy a megszentelésről szól; mert a Szentlelket jellemzi és ábrázolja azzal a szolgálatával együtt, hogy megszentel. A „SZENTLÉLEK" szóra kell tehát támaszkodnunk, mert olyan tömör ez, hogy nem találhatnánk ennél jobbat. Az Írás szerint ugyanis többféle lélek van, például emberi lélek, mennyei lélek és gonosz lélek. De csak Isten lelkét nevezi Szentléleknek, mert Ő az, aki minket megszentelt, és még mindig megszentel. Ahogyan tehát az Atyát Teremtőnek, a Fiút Megváltónak nevezzük, úgy kell a Szentlelket is cselekvéséről Szentnek vagy Megszentelőnek neveznünk. De hogyan történik ez a megszentelés? Felelet: Ahogyan a Fiú születésével, halálával, feltámadásával stb. szerezte meg azt az uralmat, amellyel magáévá tett minket, úgy végzi a Szentlélek a megszentelést a következőkkel: a szentek gyülekezetével, vagy a keresztyén egyházzal, a bűnök bocsánatával, a test feltámadásával és az örök élettel,

vagyis azzal, hogy először is szent gyülekezetébe visz, és az egyház ölébe tesz minket, rajtuk keresztül prédikál nekünk, és elvezet Krisztushoz.

Mert sem te, sem én soha semmit nem tudhatnánk Krisztusról, nem is hihetnénk benne. Urunkká sem lehetne, ha a Szentlélek az evangélium hirdetésével fel nem kínálná és szívünkbe nem adná. A cselekedet megtörtént és elvégeztetett, mert Krisztus megvette és megszerezte számunkra a kincset szenvedésével, halálával, feltámadásával stb. De ha ez a cselekedet rejtve maradna, úgyhogy senki sem tud róla, akkor hiába volna és kárbaveszne. Hogy azonban ez a kincs ne maradjon elásva, hanem kamatozzék és hasznát vegyék, Isten kibocsátotta és hirdetteti az igét, és a Szentlelket adja benne, hogy helybe hozza és ránkruházza ezt a kincset, a megváltást. A megszentelés tehát az Úr Krisztushoz vezetés, mégpedig azért, hogy olyan kincset kapjunk ajándékul, amelyet magunk nem tudnánk megszerezni.

Igyekezzél hát ezt a hitágazatot minél jobban megérteni. Ha ezt kérdezik: hogyan érted ezeket a szavakat: „Hiszek a Szentlélekben", – tudd rá felelni: „Hiszem, hogy a Szentlélek megszentel engem, ahogyan neve mutatja." De hogyan végzi ezt, vagy mi a módja és eszköze? Felelet: „A keresztyén egyház, a bűnök bocsánata, a test feltámadása és az örök élet." Mert először is külön gyülekezete van a világban. Ez az az anya, aki minden egyes keresztyént fogan és hordoz Isten igéje által, amelyet a Szentlélek jelent ki és terjeszt, amellyel megvilágosítja és lángra gyújtja a szíveket, hogy megértsék és befogadják az igét, csüngjenek rajta és ragaszkodjanak hozzá.

Ha pedig a Szentlélek nem hirdetteti, és nem kelti életre az igét a szívben, hogy megragadja azt, akkor kárba vész. Így történt a pápaság alatt is: pad alá rejtették a hitet, úgyhogy senki sem tekinthette Krisztust Úrnak és a Szentlelket Megszente1őnek. Vagyis senki sem hitte, hogy Krisztus olyan Urunk, aki cselekedetünk és érdemünk nélkül ekkora kincset szerzett nekünk, és kedvessé tett minket az Atya előtt. Mi volt hát a hiba? Az, hogy nem volt ott a Szentlélek, aki ezt kijelentette és hirdethette volna. Sőt olyan emberek és gonosz lelkek működtek, akik azt tanították nekünk, hogy cselekedeteinkért üdvözülünk és kapunk kegyelmet. Ezért nem is keresztyén egyház az. Mert ahol nem prédikálják a Krisztust, ott nincs Szentlélek sem, aki alkotja, elhívja és egybegyűjti a keresztyén egyházat, amely nélkül senki sem juthat az Úr Krisztushoz. Legyen ennyi elég a hitágazat velejéről. Mivel azonban a benne felsorolt részek nem elég világosak az egyszerű hívek számára, röviden ezeket is megbeszéljük.

A Hiszekegy a szent keresztyén egyházat „communio sanctorum"-nak, a „szentek közösségé"-nek nevezi. Mindkét kifejezés: egyház és szentek közössége, ugyanazt jelenti, de régen ez az utóbbi nem volt a szövegben. Rosszul és értelmetlenül is fordították németre így: „eine Gemeinschaft der Heiligen", a szentek közössége. Ha világosan akarnánk kifejezni értelmét, akkor német észjárás szerint egészen másképp kellene mondanunk. Az „ecclesia" szó ugyanis németül igazában „Versammlung"-ot, gyűlést jelent. Mi azonban megszoktuk a „Kirche" szócskát. Ezt az egyszerű hívek nem az egybegyűlt népre, hanem a felszentelt házra vagy épületre értik, pedig a házat csak azért volna szabad „Kirche"-nek nevezni, mert egybegyülekezik benne a nép. Mert mi, akik összegyülekezünk, mi építünk és szerzünk magunknak külön helyiséget és a gyülekezetről nevezzük el a házat. A „Kirche" szócska tehát igazában „eine gemeine Sammlung"-ot, általános gyűlést, közgyűlést jelent, nem is német eredetű, hanem görög, éppenúgy mint az „ecclesia" szó; ezek ugyanis a maguk nyelvén „kyria"-nak nevezik azt, amit latinul „curia"-nak mondanak. Jól németül, a mi anyanyelvünkön tehát a „Kirche"-t „ein christliche Gemeine oder Sammlung"-nak, keresztyén gyülekezetnek vagy gyűlésnek, vagy még helyesebben és világosabban „eine heilige Christenheit"-nek, szent keresztyénségnek kellene neveznünk.

A „communio" szó jelentése sem „Gemeinschaft" közösség, hanem „Gemeine", gyülekezet. Ez pedig csak széljegyzet vagy magyarázat, amellyel valaki azt akarta megvilágítani, hogy mit jelent a keresztyén egyház. Ebből azután a mieink, akik sem latinul, sem németül nem tudtak, „Gemeinschaft der Heiligen"-t, szentek közösségét csináltak, pedig németül senki sem mondja, nem is érti ezt így. Németül helyesen „ein Gemeine der Heiligen"-nek, szentek gyülekezetének kellene neveznünk, vagyis olyan gyülekezetnek, amelyben csupa szent van; vagy még világosabban „ein heilige Gemeine"-nek, szent gyülekezetnek. Ezt azért

mondom el, hogy értsük ezeket a szavakat: „a szentek közössége", mert ezt már úgy megszoktuk, hogy nehéz kiirtani, és mindjárt eretnekségnek számít, ha egy szót kicserélünk.

E betoldás értelme és veleje tehát ez: Hiszem, hogy él a földön egy szent nép és gyülekezet: csupa szent, egy fő, Krisztus alatt, a Szentlélek hívta egybe, egy a hite, a szándéka és a gondolkodása, sokféle adománya van, de egységes a szeretetben, nincs benne szakadás és elkülönülés. Én is egyik része és tagja vagyok, minden javainak élvezője és részestársa. A Szentlélek vitt oda, és illesztett testébe úgy, hogy meghallottam és hallgatom Isten igéjét; mert így kezdünk bejutni. Azelőtt ugyanis egészen az ördögé voltunk, sem Istenről, sem Krisztusról nem tudtunk semmit. A Szentlélek pedig szent gyülekezetével, keresztyénségével marad az ítélet napjáig. Gyülekezete által ragad meg minket, és arra használja azt, hogy hirdesse és terjessze az igét, amellyel a megszentelést végzi és növeli, hogy napról napra növekedjünk és erősödjünk a hitben és annak gyümölcseiben, amelyeket Ő teremt.

Hisszük továbbá, hogy a keresztyén gyülekezetben kapjuk bűneink bocsánatát, mégpedig a szentségek és a feloldozás, valamint az egész evangélium mindennemű vigasztaló igéje által. Ide tartozik tehát az, amit a szentségekről kell prédikálnunk: egyszóval az egész evangélium és a keresztyén gyülekezet minden szolgálata. Szükség is van arra, hogy szüntelenül végezzék az evangélium szolgálatát. Mert noha Krisztus megszerezte Isten kegyelmét, és a Szentlélek is elvégezte a megszentelést Isten igéjével a keresztyén egyház összességében, mégsem vagyunk soha bűn nélkül testünk miatt, amelyet még mindig magunkon cipelünk. A keresztyén gyülekezetben ezért minden arra rendeltetett, hogy napról napra csupa bűnbocsánatot szerezzünk az ige és szentségek által, lelkiismeretünk vigasztalására és bátorítására, amíg itt élünk. Így gondoskodik a Szentlélek arról, hogy jóllehet vannak bűneink, mégsem árthatnak nekünk, mert a keresztyén gyülekezetben vagyunk, ahol csupa bűnbocsánat van, mert Isten is megbocsát, és mi is megbocsátunk egymásnak, hordozzuk és talpra állítjuk egymást. De a keresztyénségen kívül, ahol nem hangzik evangélium, nincs bűnbocsánat sem, és nem lehetséges szent élet sem. Ezért önmaguk zárták ki és különítették el magukat a keresztyén gyülekezettől mindazok, akik nem az evangéliumban és a bűnbocsánatban keresik megszentelődésüket, hanem cselekedeteikkel szeretnék megérdemelni.

Amíg azonban most megkezdődött és napról napra növekszik szentségünk. arra várunk, hogy testünk elpusztuljon, és elföldeljék minden szennyével együtt, de dicsőségesen jöjjön elő és támadjon fel teljes és tökéletes szentségben az új, örök életre. Mert most csak félig-meddig lehetünk tiszták és szentek: szüntelenül dolgozik rajtunk a Szentlélek az igével és napról napra bocsánatban részesít egészen addig az életig, amelyben nem lesz többé bocsánat, hanem csupa egészen tiszta és szent, teljesen kegyes és igaz ember, akik megmenekültek és megszabadultak bűntől, haláltól és minden nyomorúságtól, és új, halhatatlan, megdicsőült testben élnek. Íme, mindez a Szentlélek szolgálata és cselekedete, vagyis az, hogy a megszentelést a földön elkezdi, és napról napra növeli a hitágazat két tételébe foglaltak által, vagyis a keresztyén egyház és a bűnök bocsánata által. Ha pedig elporladunk, egy pillanat alatt teljessé teszi a megszentelést, és megtart benne örökké a két utolsó: vagyis a feltámadás és az örök élet által. De az itt található „Auferstehung des Fleisches", a hús feltámadása németül szintén helytelen. Ha ugyanis a „Fleisch", hús szót használjuk, csak a húsboltra gondolunk. Németül így mondanánk ezt helyesen: „Auferstehung des Leibes oder Leichnams", a test feltámadása. Ez azonban nem jelentős, csak helyesen értsük a szavakat.

Ez a hitágazat tehát olyasmiről szól, aminek állandóan történnie kell, és soha nem szűnhet meg. A teremtés ugyanis már mögöttünk van, a megváltás is elvégeztetett, de a Szentlélek szüntelenül végzi munkáját az ítélet napjáig, és arra rendeli a gyülekezetet a földön, hogy általa mondjon és cselekedjék mindent. Hiszen keresztyén egyházát nem gyűjtötte még egybe, a bűnbocsánat osztását sem fejezte be még. Abban hiszünk tehát, aki napról napra vonz minket az igével, és hitünket adja, növeli és erősíti ugyanazzal az igével és bűnbocsánattal; ha pedig mindezt elvégezte, mi viszont ragaszkodunk hozzá, és meghalunk a világnak és minden nyomorúságnak: végül egészen és örökké megszentel minket. Ezt várjuk most hittel az ige szerint.

Az egyházi évről – IV. rész

Az egyház harmadik nagyünnepe pünkösd. Neve a görög pentekoszté (ötvenedik) szóból származik, és arra utal, hogy a húsvét utáni ötvenedik nap. Az első pünkösd eseménye az egyik zsidó főünnepen, az aratási ünnepen zajlott. A Szentlélek elküldését és az egyház megszületését ünnepeljük ekkor, a történet leírása ApCsel 2-ben olvasható. Pünkösdöt már 200-ban nagyünnepként ülték meg. Évszázadokon át nyolcnapos volt, majd három, végül két napra rövidült. Liturgikus színe a piros, mint a Szentlélekről és az egyházról szóló minden ünnepé. Ez a szín eredetileg nem a tűzre, hanem a vértanúk vérére utalt. Az ünnep második napja, pünkösdhétfő a Szentlélek gyümölcséről szól, arról, hogy a Szentlélek hatása az egyház szolgálata révén hogyan terjed egyre távolabbra. Pünkösdhétfő Magyarországon 1993 óta munkaszüneti nap.

Pünkösd után egy héttel tartjuk Szentháromság ünnepét. Ez a nap nem egy konkrét üdvtörténeti eseményt állít a középpontba, hanem mintegy az összegzése az addigi félév ünnepeinek. Nem az a célja, hogy megfejtse az Atya, Fiú és Szentlélek egységének de mégis háromságának titkát, hanem hogy imádjuk a Szentháromság egy igaz Istent. Vasárnapra esik, hiszen vasárnap kezdte az Atya a teremtést, vasárnap végezte el a Fiú – a halálból való feltámadásával – a megváltást, és vasárnap áradt ki a Szentlélek az egyházra. Megünneplése viszonylag későn, 1334-ben vált általánossá a nyugati kereszténységben. Liturgikus színe a fehér.

Az ezután kezdődő időszakot szokták ünneptelen félévnek nevezni. Nem pontos ez a megállapítás, másrészt hajlamossá tesz arra, hogy lebecsüljük ezt az időt. Pedig ünnepeinknek nemcsak az előkészítő időszaka fontos, hanem a levezető időszaka is. Erre utal ennek a szakasznak a liturgikus színe, a zöld. A vízkereszt ünnepe utáni időszakhoz hasonlóan azt hirdeti, hogy az ünnepek tartalmából, Isten csodálatos tetteiből növekedés következik. Szentháromság ünnepe utáni időszaknak hívjuk, de néhány nyugat-

(folytatás a túloldalon)

Gyülekezetünk tagjára, Gárdai Ernőre versével emlékezünk.

„A hit pedig a reménylett dolgoknak valósága, és a nem látott dolgokról való meggyőződés.”
(Zsid 11,1)

Hit

Legfelülről jövő, életünket átformáló erő
Sötét kísértések idején, mennyből nyújtott segítség.
Dermesztő hideg téli éjben, messzire világító fénnyel,
Mint egykor Mózesnek égő csipkebokornak lángja,
Nem hamvad el, a próbát mindvégig megállja.

Máskor meg forrás, szelíd domboknak alján
Kristálytisztán élővizet csörgedez,
Felüdíti fáradt szomjúhozó lelkedet.
Ki ebből a vízből iszik, soha meg nem szomjúhozik.

A hit mégis leginkább győzelem.
Először mindig önmagunk felett.
Az új ember erős, nem mint egykor Ádám,
Ki elbukott a ravasz kígyó álnokságán.
Azért szilárd, mert nincs egyedül,
Nem önmagában bízik, nem egyedül küzd.
A Hit Fejedelmére, Jézusra néz,
A Hit harcában is Ő a Vezér.

Nincs más feladatod, mint ébren őrködni a vártán,
Meglásd, győzni fogsz, veled szemben meghátrál a Sátán,
Ha Jézus Krisztus jó vitézeként mindvégig kitartasz
Ígérete szerint, az élet koszorúja lesz a te jutalmad.

európai evangélikus közösség inkább a nagyobb ünnepről pünkösd utáni időszaknak nevezte el. Az ebbe az időbe eső vasárnapok száma 22 és 27 között változik. Témájuk alapján öt csoportba sorolhatóak: az első öt vasárnap, a hatodiktól a kilencedik vasárnapig, a tizediktől a tizenhetedikig, a tizennyolcadiktól a huszonharmadikig, végül az utolsó három (nagyon ritkán négy) vasárnap.

Az első öt vasárnap összefoglaló témája: Isten szól hozzánk. Az elsőé: figyelj Isten szavára! A másodiké: evangélium, azaz jó hír hangzik! A harmadiké: Isten bűnösöket szólít meg! A negyediké: Isten szava közösséget teremt! Az ötödiké: Isten szava megváltoztatja az élet irányát. A következő négy vasárnap témája: Isten igéje teremtő hatalom. A hatodik vasárnapé: a lehetetlenség korlátait széttörő ige. A hetediké: a megigazító ige. A nyolcadiké: Isten gyermekei közé visszatérítő ige. A kilencediké: a józan előrelátásra nevelő ige. Más megközelítésben a hatodik vasárnap a keresztséget, a hetedik a hitet, a nyolcadik a szeretetet, a kilencedik a hűséget állítja középpontba.

Kilenc vasárnapon át az evangéliumi igék Isten szavának hatását és megszólításának körülményeit járják körül. Alkalmas ez az időszak arra, hogy rácsodálkozzunk arra a természetesnek vett tényre, hogy nem néma bálványunk van, hanem olyan Istenünk, akinek van szava hozzánk. Elmélyedhetünk ekkor abban, milye ereje, hatalma van az igének.

Tóth Károly

Gyülekezetünk életéből

Biztosítsunk nyugalmas légkört – szeretettel

Beszélgetés Kunstár Ágnes intézményvezetővel

Április 3. óta a Fabricius szeretetotthon intézményvezetője Kunstár Ágnes. Ezekből a sorokból megismerhetjük egy kicsit életútját, gondolkodásmódját. Forduljanak hozzá bizalommal!

Kérlek, mesélj a családodról, tanulmányaidról, eddigi munkádról, hogy a Christophoros olvasói jobban megismerhessenek!

1973-ban születtem Szolnokon. Szüleim elváltak, édesanyám 11 éves korom óta egyedül nevelt, kapcsolatunk bensőséges, szoros. Szűkebb-tágabb családomra jellemző az összetartás, egymás támaszai vagyunk. Édesapám Angliában él családjával, tartjuk a kapcsolatot.

Az érettségi után, 1995-ben fodrász szakmát szereztem. Még ebben az évben Sopronba költöztem, egy szépségszalonban kezdtem dolgozni. Kifejezetten szerettem emberekkel foglalkozni; vidám természetem, segítőkészségem, felelősségtudatom úgy érzem hozzájárult a sikeres vendég- és munkakapcsolatok kialakításához. Belső motiváció hatására – saját utamat, megújulásomat keresve – pályamódosítási szándékkal 2001-ben szociálpedagógus oklevelet szereztem. A családsegítő szolgálat munkatársaként feladatom volt az egyének, családok gondjainak enyhítése, életvezetésüket akadályozó okok feltárása, kezelése. Családgondozóként megtanultam értékelni az apró sikereket, erősödött a kitartásom. Tíz év közvetlen klienskapcsolati munka után a részleg szakmai vezetője lettem, ahol két éven keresztül koordináltam a szolgáltatási programokat, irányítottam a részleg szakmai munkáját. Az ezt követő négy évben pedig a hajléktalanság kezelésének nehézségeivel ismerkedtem. Fejlesztési elképzeléseim, törekvéseim és küzdelmem a kollégák munkakörülményeinek javítását célozta, és bízom benne, hogy a szolgáltatások nyújtása kapcsán a célcsoport helyzetének – olyakor sajnos csak tüneti kezelését, enyhítését eredményezte.

Könnyen kerülök másokkal kapcsolatba, de szűk baráti társaságom van. Szívesen töltöm a szabadidőm egy részét velük, esetleg moziba, színházba járunk, és ugyanolyan fontosak számomra a rendszeres baráti beszélgetések, a gyógyító együttlét. Szeretem az otthonom. Kreatív ötleteim vannak lakásom berendezésére, melyeket magam valósítok meg, szívesen „babrálok", készítek saját készítésű díszeket, apróságokat a magam, ajándékként pedig mások örömére.

Erős a belső kötelességtudatom, ez egyfajta komolyságot kölcsönöz és motivál, hogy véghezvigyem a feladataimat. Nagy fontosságot tulajdonítok az őszinteségnek és a becsületességnek, a helyes dolgot igyekszem tenni a családom és a közösség (legyen az baráti vagy munkahelyi) tagjainak érdekében.

Milyen lehetőséget láttál a Fabricius szeretetotthon vezetésében, mi volt a motivációd a pályázat beadásakor?

Tudatos átgondolás és alapos megfontolás után döntést hoztam munkahely-változtatási igényemről: fejlődési, és megújulási lehetőséget kerestem, természetesen szociális területen. Az élethosszig tartó tanulás elkötelezettje vagyok, szakmai érdeklődésem széles körű. Olyan kihívást kerestem, ahol meglévő tudásomat új szakmai ismeretekkel, kompetenciákkal bővíthetem, ahol hasznos lehetek, nyújthatok értékeset, adott esetben különleges dolgokat másoknak. Új folyamatok, rendszerek megismerésére nyitott vagyok, és lényeges, hogy számomra mindezt az Intézményben élő és dolgozó emberek teszik egésszé, teljessé. Olyan vezetője, „házigazdája" szeretnék lenni az Intézménynek, akinek célja a stratégiai iránymutatás, képes változásokat kezdeményezni és véghezvinni.

Milyen tapasztalatokat szereztél az elmúlt hetekben a szeretetotthonban? Milyennek látod az intézmény életét?

Szeretetteljes légkör fogadott, és vesz azóta is körül, tehát optimista vagyok a jövőt illetően. Az első naptól kezdve igyekszem tevékenyen részt venni az Intézmény életében, ismerkedem a dolgozókkal, lakókkal, hozzátartozókkal, felmerülő problémákkal. Az Otthonban különböző gondozási szükségletű lakók élnek, így egyéni igény alapján fontos szervezni a munkát.

Tapasztalatom szerint az étkeztetés különösen hangsúlyos az Otthon lakói életében, a legtöbb észrevétel ezen a területen jelentkezik. Tudjuk jól, hogy idős korban nehéz megváltoztatni az étkezési szokásokat, nehezebb alkalmazkodni az új gyakorlathoz. Az étrendtervezés során törekszünk a hagyományos és egészséges étrend egyensúlyának megtartására, az életkori sajátosságokat figyelembe vevő táplálkozás biztosítására. Az ízek világában nem könnyű megegyezni; az egyén személyes ízlésének, kívánságainak érvényesülésére sajnos a közétkeztetésben nem mindig van lehetőség.

Hogy fogalmaznád meg, mit tud nyújtani a szeretetotthon a beköltöző idősek számára?

A beköltöző idős tagja lesz egy új közösségnek, új szomszédjai lesznek, új tárgyak, hangok, illatok, bizonyos szabályok veszik körül, ahol az alkalmazkodás elkerülhetetlen. Azt gondolom, hogy Intézményünk magas és rugalmas szolgáltatási minőségben, kiemelkedő környezetben működik. Törekszünk arra, hogy a biztonságos életfeltételeket, a nyugalmas légkört, az ehhez igazított szolgáltatásokat a megfelelő keretek között, egyénre szabottan, a szükségletek mentén és szeretettel biztosítsuk azon idős emberek számára, akik életkoruk, egészségi állapotuk miatt intézményes ellátásra, gondoskodásra szorulnak.

Tóth Károly

Kérem Istent, hogy vezessen

Beszélgetés Lázárné Tóth Szilvia lelkésszel

Nyáron szolgálatba lép mint szeretetotthonunk lelkésze. Holott még fiatal, egyházi és diakóniai területen van már némi tapasztalata. Lázárné Tóth Szilvia lelkész bepillantást enged annak az útnak egyes állomásaiba, amely a volt licistát most visszavezeti Sopronba.

Ha hamarosan kezdődik a soproni szolgálatod, mondhatni „visszajössz", hiszen a Líceumba jártál. Milyen kedves emlékeket őrzöl a soproni diákéveidről?

Nagyon jó tanáraim voltak a Líceumban, szeretettel emlékezem rájuk. A kollégiumi közösség megélése is nagy ajándék volt, olyan barátságok is születtek ott, amelyek azóta is tartanak. És persze maga a város is nagyon kedves a számomra. Gimnazistaként a tanulás mellett kevés időm maradt Sopronban barangolni, remélem, ezt most a gyermekeimmel bepótolhatom.

Hogy jött a döntés, hogy lelkésznek tanulj?

Isten egészen korán megszólított, tizenkét éves voltam akkor. Érzékeny lelkű kislány lévén óriási szükségem volt arra, hogy megtapasztaljam Isten végtelenül elfogadó szeretetét. Ő ezt pontosan tudta, és betöltötte a szükségemet. A következő két év során kezdtem el érezni Isten hívását a lelkészi szolgálatra. A Líceumba már azzal a szándékkal felvételiztem, hogy innen az Evangélikus Hittudományi Egyetemre vezet majd az utam. Időnként nagyon megijedtem Isten hívásától, de Ő mindig megértette velem, hogy nem nekem kell nagynak és erősnek lennem, hanem Ő a hatalmas, Ő az erős, én pedig eszköz lehetek a kezében.

Amikor Budapesten a Teológiára jártál, amellett döntöttél, hogy Győrben szociális munkásnak tanulj. Hogy jött ez a – szokatlan – lépés, és milyen benyomásokat gyűjtöttél szociális téren?

Majdnem két éve tanultam a Teológián, amikor azt éreztem, váltanom kell. Holt nyelveket, filozófiát tanultunk intenzíven, és nekem nagyon hiányzott a kapcsolat az emberekkel, a magyar valósággal. A Celldömölki Evangélikus Ifjúsági Körben, amelynek hét évig voltam a tagja, az egyik lány szociális munkát tanult, és sokat mesélt nekünk a képzéséről és a gyakorlatokról. Úgy éreztem, szükségem van arra, hogy ezt én is kipróbáljam.

Szerettem a képzést a Széchenyi Egyetemen, és külön ajándék volt számomra, hogy már az első félévtől kiküldtek bennünket terepre. Végig úgy éreztem, hogy a szociális szakemberekkel egy hullámhosszon vagyok.

Egy év halasztás után azonban visszatértem a Teológiára is, és onnantól párhuzamosan végeztem a két iskolát. A két képzés nagyon jól kiegészítette egymást.

Később ösztöndíjas voltál Neuendettelsauban – ahol újra találkozhattál a diakóniával. Miben gazdagított téged a Németországban töltött egy év?

Először is nagy szükségem volt arra, hogy tíz év nyelvtanulási kísérlet után végre igazán tanuljam a németet. Másodszor, a diplomamunkámat nem tudtam volna megírni a német szakirodalom felhasználása nélkül. A témám a diakónia volt, magyar nyelven pedig nagyon kevés a szakirodalom erről. Harmadszor pedig, úgy gondolom, a gyakorlatban is szükségünk van arra, hogy lássuk a külföldi ötleteket, példákat, megoldási kísérleteket. Az ösztöndíj alatt volt lehetőségem bepillantani a Diakonie Neuendettelsau néhány intézményének életébe, és ezeket a tapasztalatokat magamban őrzöm.

Utána kikerültél a teológia „védett falai" közül a gyülekezeti életbe, Pilisre mint hatodéves és Székesfehérvárra mint beosztott lelkész. Gondolom, gyermek- és ifjúsági éveid – pl. a celldömölki gyülekezet is – adott régen egy mintát, hogy milyen gyülekezeti körülmények között jó hitben is felnőni. Milyen most ennek a felelősségét hordozni?

A celldömölki és a pilisi egyházközség is igazi hagyományos kisvárosi gyülekezetek. Utólag érzem, hogy mindkettő nagyon védett közeget biztosított számomra. Bárcsak mi is ezt nyújthatnánk a gyermekeinknek, fiataljainknak! Azonban a világ nagyon gyorsan változik, így a gyülekezetek helyzete is. Úgy érzem, most már minden gyülekezetnek folyamatosan keresnie kell az új utakat és lehetőségeket, hogy hogyan tud a jelenben Jézus Krisztus testének tagjaként élni, és az embereket Jézushoz hívni. Sopronban is egyre több ember él, tehát a gyülekezetnek is egyre nagyobb a felelőssége. Ezt a felelősséget viszont nem csak a lelkészek, hanem az egész közösség hordozza, mindenki, aki Jézushoz tartozik.

Ha most – Sopront már ismerve – szeretetotthonunk lelkészévé válsz, vannak esetleg már terveid, ötleteid, amiket szívesen megvalósítanál?

Természetesen vannak álmaim és terveim. Milyen jó lenne, ha… De azt hiszem, először meg kell ismernem a Szeretetotthon lakóit és az ott dolgozókat. Nem az a fontos, hogy én mit szeretnék, hanem az, hogy mi válik az ő javukra. Kérem Istent, hogy vezessen ebben is.

Holger Manke

„Maradjanak a gyülekezet aktív tagjai!"

Konfirmációi jubilánsok emlékei és üzenetei mai utódaiknak

Egykori konfirmációjukra emlékeztek, és az oltárnál újabb megerősítést kaptak azok a testvéreink, akik 25, 50 vagy 60 évvel ezelőtt konfirmáltak gyülekezetünkben. Az istentiszteleten való együttes részvételt és a közös úrvacsorát követően gyülekezeti házunkban kötetlen együttléten beszélgethettek az elmúlt évtizedekről és a régi közös emlékekről. A Christophoros hasábjain keresztül pedig most az idei konfirmandusoknak küldenek üzeneteket.

Bors Imre 50 esztendővel ezelőtt konfirmált, úgy véli, a konfirmációi oktatásra minél többeket hívna el, mert ott csak jót látnak, és nagyszerű közösség alakul ki a csoportban. Szeretettel emlékszik konfirmáló lelkészére, Rusznyák Ferencre is. Lánya, az éppen 25 évvel ezelőtt konfirmált *Bors Éva* is megerősíti a jó közösséget, és a konfirmációkor megtanult kedves énekét, a Ne aggodalmaskodjál-t is szívébe zárta azóta is. Ő is bíztat a konfirmációra, mert „ez egy jó út mindenkinek".

Holzhofer Róbert sajnálja, hogy az egykori nagy konfirmandus csoportból (25 évvel ezelőtt 65-en voltak!) kevesen jöttek el ismét, de jó volt velük találkozni, hiszen ez az egykori konfirmációi istentisztelet gyönyörű emlékét is felidézte benne. Az évfolyamtárs *Stinner Dávid* azt üzeni a maiaknak, hogy ne kikonfirmálkodjanak, hanem maradjanak a gyülekezet aktív tagjai, és a már megismert ifisekkel tovább járjanak a közösségbe.

Kelemen Tibor 1967-ben konfirmált, emlékeiben ott él a kor hangulata is, nem lehetett enynyire felszabadultan konfirmációs felkészítést tartani, mint most, Beyer Pál lelkész a saját lakásán készítette fel a fiatalokat. Az ottani imádság, és énektanulás meghittségére emlékszik szívesen. A mai fiataloknak saját tapasztalatai alapján is azt üzeni, próbálják megőrizni 50 éven keresztül is a hitüket, mert sok ajándékot ad ez az életben.

Biczóné Pityer Gabriella azt üzeni a maiaknak, hogy becsüljék meg ezt a jó közösséget, ami kialakult, és tartsák a kapcsolatot a konfirmáció után is akár ötévente egy összejövetellel, sajnos nekik, a mostani 25 éves jubilánsoknak be is kellett mutatkozni egymásnak. *Jankóné Komornoki Karolina* arra az izgalmas érzésre emlékszik, hogy konfirmációjával felnőtt tagja lett a gyülekezetnek, így akár keresztanya is lehetett volna már onnantól, habár ez végül még sokáig nem valósult meg. *Kaposiné Valtinyi Edina* üzenetében a saját erős hitbeli megerősítését kívánja a mostani fiataloknak is, számára a konfirmáció hosszú időre adott erőt és hitet. Stinner Dávid és Pityer Gabriella az úrvacsorázást is nagyon várta, hiszen addig a

Mustármag alkalmain csak áldást kaptak, de ettől kezdve már a nagyok közé tartozhattak.

A 60 esztendővel ezelőtt konfirmáltak könnyed emlékeket idéztek fel, *Farkas Péter* egy karórát is kapott ajándékba a konfirmációra, ez akkor motivációt is jelentett számára, *Szukits Gyula* pedig arra emlékszik, hogy nagyon elevenek voltak az oktatás ideje alatt. Mivel a templomban voltak az órák, a csoport egyik-másik tagja titokban bejárta a templom egészét, a harangokat is megszólaltatták. A lányok csoportja sem volt különb, az akkori egyházfinak sokszor kellett akár szintén a harangoktól vagy a padlásról lehozni a gyerekeket. *Szabó József* a fiatalok szívére szeretné helyezni saját tapasztalatait: szeressék Istent, szeressék a hitüket, járjanak templomba, mert így a nehéz élethelyzetekben is meg tudják magukat védeni. Farkas Péter emlékeiben a Jünglingsverein is élénken él, és az ottani ismeretségeket is életre szóló kapcsolatoknak élte meg, így nagyon örül, hogy most is van a fiataloknak találkozási lehetősége, élni kell ezekkel a lehetőségekkel.

Az idei esztendő konfirmandusait a jubilánsok valamennyien Isten hitet megerősítő áldásával köszöntik!

Pelikán András

Az idei konfirmációi jubilánsok egy csoportja

Gyülekezet- és iskolatörténeti mozaik III.

Virágzó egyházi élet a hódító ellenreformáció korában (1619-1637)

A számkivetés 22 éve. Írásban már történt utalás arra, hogy a lutheri reformációval szemben elindult egy – kezdetben területileg elszórt, és akkor még összefogottan nem irányított – katolikus restaurációs harc. II. Ferdinánd uralomra jutásával azonban ez egyre erélyesebbé vált. Ő már 20 évesen fogadalmat tett egy lorettói zarándoklata során, hogy országában nem tűri meg a „lutheri eretnekséget". Pázmány Péter (1616-tól esztergomi érsek, 1629-től bíboros) legbensőbb tanácsadója volt az uralkodónak mind politikai, mind vallási kérdésekben. Eszterházy Miklós, az 1622-es országgyűlésen nádorrá választott főúr, szintén eredményesen működött velük együtt a birodalom mind nagyobb részében.

Bethlen Gábor felismerte azt, hogy az önálló erdélyi fejedelemség is veszélyben van, és a cseh protestánsok elleni háború után a magyarok kerülnek sorra. 1619-ben jutott arra a benső elhatározásra, hogy a vallásszabadság-

ért, azaz Isten ügyéért hadba szálljon. Megindította csapatait a cseh, osztrák és magyar protestánsok megsegítésére. Ezzel vette kezdetét a 30 éves háború. Sopron város és benne evangélikus gyülekezetünk sorsának alakulására is nagy hatással voltak mindazon politikai, hatalmi és vallási indítékok, melyek a háborút kirobbantották és annak kimenetelét befolyásolták.

Bethlen Kassa és Pozsony meghódolása után felszólította Sopront is, hogy nyissa meg kapuit. Fegyveres segítséget ígért a városnak a császári haderővel szemben, és szavatolta, hogy kár nem éri a várost. Mindössze két éjjelt és egy napot töltött itt, majd 1500 főnyi hadat védelmül itt hagyva tovább vonult. Sopron átpártolásának hírére II. Ferdinánd parancsára Dampierre vezénylete alatt egy decemberi éjjelen 1500 lovassal és gyalogossal meglepte a várost. Bethlen itt hagyott katonái a várostól távoli vidékeken lehettek, mert a császári haderő és a vele levő „hiénák" a külvárosban raboltak, törtek-zúztak. A város a felgyújtásától csak 2400 tallér megfizetésével menekült meg.

A császári hadvezér a várost stratégiailag igen fontos helynek tartotta. Biztosította a császárt, hogy 2000 gyalogossal és megfelelő lovassággal, valamint 4 ágyúval három nap alatt beveszi azt.

A váltakozó hadi szerencse úgy hozta, hogy Nyugat-Dunántúlon egész Vas, Zala és Sopron megye meghódolt Bethlen csapatai előtt. A fehérhegyi vereség után azonban vissza kellett húzódniuk. A császári haderő visszafoglalásai, és az átpártolt helyeken a büntető akciók egyik legmegrendítőbb, tragikus áldozata Csepreg, Nádasdy Pál virágzó városa. 1621. január 6-án Collalto tábornok csapatai betörtek a városba. Bethlen katonáit már nem találták ott, de a császáriak harci dühe az egész város lakosságát kiirtotta. 1200-nál több ártatlan lakos esett áldozatul, köztük Zvonarics Imre tudós esperes is, akit a templom karzatán öltek meg, ahol diákjaival együtt imádkozott.

A háborús pusztítások és az ostromtól való félelem végül arra késztette dr. Lackner Kristóf polgármestert, hogy amikor Collalto 1621 májusában Sopron bevételére felvonult, „hogy szülővárosát a zsoldosok garázdálkodásától megmentse, hirtelen lóra kapott és a körtefaerdőig (Birnbaumwäldchen) lovagolt Collalto elé, és közölte vele a soproniak teljes hódolatát és kíméletet kért a város részére. A hadvezér kegyesen fogadta Lacknert, összehívatta tisztjeit és kiadta a szigorú parancsot, mely szerint nyomban felakasztatja, ha valaki csak egyet is a soproniak közül bántalmazni mer. A zsákmányolásra számító csapatok szinte tomboltak dühükben és Lackner csak úgy menekült meg golyóik elől, hogy más, kerülő úton lovagolt vissza a városba. A csapatok beszállásolása és megvendégelése így is nem csekély áldozatába került Sopronnak." (Payr i.m.)

Az 1621. december 31-ei nickolsburgi béke véget vetett a csatározásoknak. Vallási ügyben azonban csak az 1608-as bécsi béke erre vonatkozó pontjait erősítették meg.

Hogyan bontakozik ki ebből a sötét, háborús világból virágzó egyházi élet, ami a címben áll?

Sopron meghódolását II. Ferdinánd király örömmel vette és újra bizalmába fogadta a várost. Mutatta ezt az, hogy három ízben is tartottak itt országgyűlést; első alkalommal 1522-ben. A király családjával, udvartartásával és fényes kísérettel vonult be. (Több mint 3000 fő!) Az üdvözlő beszédet Pázmány Péter mondta. Az országgyűlést a Ferenciek templomában (ma Kecske-templom) tartották. A rendek a városházán tanácskoztak. Zárásként történt meg a templomban nagy ünnepélyességgel Eleonóra magyar királyné megkoronázása. A király távozása előtt Lacknert „asztalnoki és palotagrófi" címmel tüntette ki, és a városnak új szabadalmakat is adott. Az egész idő alatt a városi polgárság Lackner vezetése alatt fegyverben állott, így semmi rendzavarás nem történt. A soproniak Pázmányt a többi katolikus főpappal együtt nagy tisztelettel és vendégszeretettel fogadták. Ajándékként a jó soproni bort sem kímélték sem akkor, sem a későbbiekben. (Több száz akós tételek voltak.) Az országgyűlésen jelen levő katolikus rendek bizonnyal nem nézték jó szemmel, hogy a városban az evangélikus gyülekezetnek több lelkésze, jó iskolája van és a főtemplom is az övék. Egyelőre azonban nem léphettek fel ez ellen nyíltan.

Asbóth Lászlóné

Felhasznált irodalom Payr S. A Soproni Ev. Egyházközség története, Dr. Thirring G. szerkesztésében: Sopron civitas fidelissima.

Deutsche Seiten

Wer's glaubt, wird selig

Nachgedanken zum Konfirmandenprüfungsgottesdienst

Ein bekannter Spruch, er wird in der Alltagssprache ironisch gebraucht und bedeutet soviel: Ich glaube das nicht. Also bedeutet er gerade den Gegensatz davon, was die einzelnen Wörter in ihrer ursprünglichen Bedeutung andeuten.

Wie oft kommt es doch vor, dass wir ein Wort, einen Satz aussprechen, uns dabei ungeschickt oder missverständlich ausdrücken, und schon ist es passiert: Wir werden falsch verstanden. Und dann braucht es Erklärungen, Entschuldigungen, Rechtfertigungen. Wäre es oft nicht viel einfacher, zur Quelle der Wortbedeutungen zurückzukehren, auf Ironie am falschen Platz zu verzichten und zum wahren Inhalt des Wortes zu greifen?

Genau so, wie es die drei Konfirmanden und ihre Gesprächspartner im selbstgemachtem Film „Woraus schöpfen wir Kraft?" in einfacher und beschaulicher Weise getan haben. Sie taten es mit Fragen, die das Wesen des Menschen berühren, damit er leben kann, leben will und leben mag. Die Fragen waren wie der ins Wasser geworfene Stein, der ringförmig Wellen (Antworten) erzeugt, immer größere, weitere Kreise zieht, wobei jeder aus dem früheren, kleineren entsteht.

Wen wundert es, dass in den Antworten beinahe dieselbe Begriffe, Inhalte, ja sogar fast dieselbe Sätze zu hören waren? Am häufigsten genannt wurden die Gemeinde, der Ort des Gottesdienstes, diese ermutigende Kraftquelle sondergleichen, an ihrer Seite dann die weitere Kreise: Familie, Eltern, Freunde, Gemeinschaft. Und so wurde der Kreis nach und nach erweitert um die Jugendgruppe, um die Heimat, die Heimatstadt, um die Natur. Die verbindende Kraft zwischen diesen Kreisen sind Liebe, Glück, Musik, Humor und Lachen, schließlich das Gebet. Und die Tatsache, dass man einer höheren Kraft im Hintergrund nicht nur gewahr wird, sondern mit ihr, mit Gott eine Zwiesprache führt, sich mit ihm sozusagen unterhält, indem man Gebete spricht. Da wird man sich dessen bewusst, dass einem ein Mächtiger hilft, dass eine Kraftquelle unerschöpflich da ist.

Wie tief diese Quelle ist, veranschaulichten auch die Gedanken der Konfirmanden im Gottesdienst. Der Mensch kommt zu dieser Quelle, um daraus Hoffnung und Zuversicht zu schöpfen, in schweren Zeiten, wenn man einen lieben Menschen verloren hat, wenn man sich einsam oder schwach fühlt, oder wenn man einfach ratlos ist und das Gefühl hat, überfordert zu sein. Wenn man nach einem Weg sucht, der weiterhilft, den Platz im Leben zu finden sucht. Und wenn wir aus der Quelle Mut und Kraft gewonnen haben, können wir fest daran glauben, dass wir selbst anderen Kraft schenken können, dass Gott uns zu Werkzeugen seiner Liebe macht.

An dieser Stelle kehre ich zur Quelle der ironischen Redensart zurück. Sie steht bei Markus 16,16:

Wer da glaubt und getauft wird, der wird selig werden.

Und nun seid Ihr drei, Ádám, Fabian und Florian, herzlich willkommen als vollberechtigte Mitglieder in unserer Gemeinde.

Erzsébet Ghiczy

Gott wirkt Wunder unter uns

Eine Art Zwischenbilanz

Am 7. Mai 2017 fand im Rahmen des 9 Uhr-Gottesdienstes die Prüfung unserer drei Konfirmanden statt. Es waren rund einhundert Gemeindemitglieder versammelt. Auch viele Kinder waren anwesend, große und kleine, und auch die ungarischen Konfirmandinnen und Konfirmanden mit Pfr. András Pelikán. Und es gab, bei nicht ganz perfekter Technik, auch ein Video, ein Audio-Video. Ich saß da mit meiner Familie, teils virtuell verbunden und freute mich einfach über alles: über die Bibellesung, über die Interviews, über die Grußworte, über den Segen. Links Luthers Bild, in der Mitte der Altar, draußen das große Reformationsbuch – und die vielen, vielen Bekenntnisse, woraus wir Kraft schöpfen. Nicht zuletzt Pfarrer Holger Manke, der für uns mittlerweile „der Holger" ist. Wir wissen nicht, ob es die Halbzeit ist, für ihn und unsere Gemeinde, aber wie ich den Gottesdienst verfolgte, den er sehr ernst, anders gesagt, toll, gestaltete, kam der Gedanke, dass eine Zwischenbilanz gar nicht so abwegig wäre. Ich neige dazu, manche der Fragen, die ich 2013 gestellt habe, zu wiederholen. Aus dem jüngsten Pfarrer ist in den vergangenen Jahren „dienstältester" Pfarrer geworden, aus der dreiköpfigen Familie eine bald fünfköpfige, aus dem Sie mit vielen ein Du.

Du bist seit gut vier Jahren hier in Sopron, und wir freuen uns. Freust du dich auch?

Eigentlich kann ich es kaum glauben, dass es schon mehr als vier Jahre her ist, dass wir hier angekommen sind und du mich mit unserem ersten Interview auch der Gemeinde näher vertraut machtest. Aber um auf deine Frage zu kommen: Ein ganz klares Ja, ich freue mich! Natürlich sind uns die Gemeindeglieder wirklich ans Herz gewachsen. Die Basis aller Gemeindearbeit sind ja die zwischenmenschlichen Beziehungen. Ich freue mich, dass ich mich mit vielen Ödenburgern freundschaftlich verbunden weiß – mit ganz ähnlichen Zielen, Wünschen und Vorstellungen auch für die Gemeinde, die ein gemeinsames Herzensanliegen ist. Sehen wir den Tatsachen ruhig ins Auge: Wir haben das Glück, dass wir derzeit ein ausgesprochen breit gefächertes Gemeindeleben haben – nicht alleine auf den deutschsprachigen Gemeindeteil bezogen, sondern auf die gesamte Gemeinde. Vom Mutter-Kind-Kreis angefangen gibt es keine Altersstufe, die nicht sogar durch mehrere Gemeindegruppen und Gottesdienste im Gemeindeleben bedacht wird. Daran mitzuwirken, Anteil zu haben – ich betone: mit anderen gemeinsam – macht wirklich Freude!

Die gelebte Zweisprachigkeit bekommt auch durch euch ihren gebührenden Rang, es ist faszinierend zu hören, wie du als Deutscher Ungarisch sprichst und Eszters anspruchsvolles Deutsch ist fast eine Herausforderung. Genießt ihr das auch?

Ganz herzlichen Dank! Wir finden es gut und wichtig, dass wir uns in beiden Sprachen verständigen können. Aber das Sprechen von Sprachen ist ja gerade für Pfarrer kein Selbstzweck. Es geht ja immer um Inhalte: Um das Gespräch über Gott und die Welt und allerlei Glaubensfragen im Religionsunterricht oder im Glaubensgesprächskreis, um gemeinsam erlebte Freude – die es ja auch reichlich und in vielerlei Gestalt bei uns gibt –, um den Beistand in Not und Trauer, um das Zusprechen von Gottes Wort in den Predigten, um die je und je neu zu formulierende Zusage, dass Gott bei uns ist, für uns ist – im Hier und Jetzt. Oder ganz einfach auch mal für einen humorigen Einwurf, man soll ja auch miteinander lachen können. Da sind beide Sprachen gerade in Ödenburg unerlässlich, aber sie sind eben Mittel, um all das ausdrücken zu können. Ohne sie würden die Gedanken nicht ihren Weg in das Herz und die Seele des Gegenübers finden können. Die Sprachen verbinden Menschen. Und um diese Verbindungen geht es.

Die Worte der bayerischen Bischöfin hallen wider: „Gewiss ist: Christus selbst nimmt Sie in den Dienst und er schenkt Ihnen den Heiligen Geist. Er wird Wunder tun an Ihnen und durch Sie." Pfingsten, Konfirmation, neun Konfirmandinnen und Konfirmanden im Vorjahr, drei Konfirmanden in diesem Jahr.

Ich erlebe das, was hier mit uns und unter uns geschieht, auch als Wunder. Und grammatikalisch-theologisch ist der zitierte Satz

ganz exakt: Denn der Handelnde ist Gott! Er ist es, der die Wunder bewirkt. Und er sucht sich seine „Werkzeuge", will sagen: die Menschen, durch die er diese Wunder bewirkt. Er tut es durch mich und ebenso durch so viele andere Menschen in unserer Gemeinde. Mir fallen eine ganze Reihe von Menschen ein, die sich beherzt in der Gemeinde engagieren, andere Menschen ansprechen, ihren Glauben leben, sich in der Gemeinde mit ihren Gaben und Talenten einbringen. Auf sie trifft diese Aussage in gleicher Weise zu. Das ist nicht nur meine feste Überzeugung, sondern auch meine Erfahrung der letzten vier Jahre.

Die zwei festen Termine der Kinder und Jugendlichen sind gestärkt: am Mittwoch reserviert für die Kindergruppe und im Juni die Kinderbibelwoche. Szigetszentmárton und Szélrózsa kommen noch dazu. Heute gibt es viele Netzwerke. Ist das ein lebendiges Netzwerk?

Dazu kommt natürlich auch die Jugendgruppe am frühen Freitagabend – Gott sei Dank! Seit September darf ich diese Gruppe gemeinsam mit Patricia Mátisné Schlögl leiten. Die Jugendgruppe ist in ihrer jetzigen Form aus dem letztjährigen Konfirmandenjahrgang hervorgegangen – und ihr schlossen sich seither noch etliche weitere Jugendliche an.

Nennen wir es gerne „lebendiges Netzwerk", mir ist diese Bezeichnung bislang noch nicht in den Sinn gekommen. Ganz klar sind alle genannten Gruppen ein Ort, an dem die Kinder und Jugendlichen sie selbst sein können, in denen es um Gott, den Glauben, um wichtige Themen des Alltags, um Werte geht. Natürlich freuen wir uns auch unseres Miteinanders, singen und spielen gemeinsam. Ich denke, wir – die wir in diesen Gruppen als Leiter tätig sind – mögen die Kinder und Jugendlichen einfach, die zu unseren Kinder- und Jugendgruppentreffen kommen. Sie haben da ihren Ort, bestimmt auch gewissermaßen einen geschützten Raum. Dadurch haben die Treffen eine gewisse Unbeschwertheit und Leichtigkeit.

Aber ich wäre vorsichtig, das Bild des „Netzwerks" auf die Kinder- und Jugendarbeit zu beschränken. Mir ist es immer ganz wichtig, dass – neben den horizonterweiternden Jugendbegegnungen mit den Bad Wimpfenern – der Kontakt der Jugend zu den erwachsenen Gemeindegliedern unterstützt wird. Mein Wunsch ist, dass die minderjährigen und die erwachsenen Gemeindeglieder gegenseitig voneinander wissen, sich unter anderem auch im Gottesdienst sehen und vorher oder nachher ein paar Worte miteinander wechseln. Ich freue mich, dass mehrere Jugendliche schon Christophoros-Interviews mit engagierten Gemeindegliedern geführt haben – und zum Konfirmandenunterricht gehören die Begegnungen mit den Gemeindegliedern auch ganz einfach dazu.

Die Konfirmandenprüfung am 7. Mai war ein schönes Beispiel für das Zusammenwirken von Jung und Alt, von deutscher Gemeinde und ungarischer Gemeinde. Die Konfirmanden waren in ihrem Element und die Antwortgeber erst recht. Der Gottesdienst war wie ein Gebet. Fandest du das auch? Würdest du etwas gerne hervorheben?

Ich habe den Gottesdienst auch ganz besonders erlebt. Ich war sehr, sehr berührt – und dankbar. Ich mag die Konfirmanden sehr, es sind drei ausgesprochen freundliche junge Menschen, die wirklich viel Humor haben. Wir haben viel gelacht. Und zugleich haben wir wirklich tiefe und ernsthafte Gespräche miteinander geführt. Mit welcher – ich möchte schon sagen – „Glaubensgewissheit" sie ihre Gedanken eben nicht nur vorgelesen, sondern

auch gelebt haben, hat mich beeindruckt. Wenn ich die Konfirmanden – auch inmitten jener fantastischen jungen Menschen aus der Kindergruppe und der Jugendgruppe, die ja ebenfalls mitgewirkt haben – sehe, dann muss ich ehrlich sagen, dass ich mir um die Zukunft unseres Gemeindelebens keine Sorgen mache.

Zum Schluss komme ich noch zu den Liedern. Ich denke, Pfarrer und Gemeinde haben sich in dieser Hinsicht auf Anhieb gefunden und dass wir Lied 503, die Verse 13 und 14 von Paul Gerhardt so gerne singen, ist nicht von ungefähr. Anfangs hörten wir von dir selbst, du hättest keine gute Stimme. Da gab es aber genügend Beispiele für das Gegenteil: musikalischer Advent und auch die Konfirmandenprüfung, um nur zwei zu nennen.

Am fröhlichen Christsein darf man uns gerne erkennen, sagte ich 2013 im Interview – und dafür stehe ich auch heute. Singen wir deshalb doch mehrheitlich Lieder mit einer fröhlichen Melodieführung, weil das Christsein ja nichts Trauriges ist. Christus schenkt uns – inmitten aller Schwierigkeiten – die Freiheit, dass wir in ihm froh sein dürfen.

Zu meiner Gesangsstimme: Naja. Ich sag's mal so: Ich bin wirklich nicht der größte Sänger. Ich war einmal in der Schulzeit und einmal danach Mitglied in einem Chor. Beide „Laufbahnen" nahmen kein allzu rühmliches, dafür aber umso schnelleres Ende. Es ist ja auch nicht schlecht, wenn man nicht nur über seine Fähigkeiten, sondern auch über deren Grenzen ein einigermaßen realistisches Bild hat. Wenn ich gesanglich aktiv werde, dann immer unter für mich sehr glücklichen Bedingungen: Zuletzt sang ich mit drei Jugendlichen in Bad Wimpfen das schon vom „Musikalischen Advent" wohlbekannte Lied „Hände" – begleitet von András Pelikán. Da konnte für mich gesanglich nicht viel schiefgehen: Die anderen beherrschen das Singen nämlich wirklich – und ich fühlte mich von ihnen getragen.

Irgendwie ist das doch auch sinnbildlich für die Gemeinde: Nicht jeder muss alles können. Doch wenn wir unsere Fähigkeiten zusammenlegen, dann können wir gemeinsam richtig viel. Und in dieser positiven Atmosphäre, in diesem guten Miteinander wächst sogar noch der eine oder andere in Dingen, die nicht von Haus aus seine große Stärke sind, mit Gottes Hilfe ein wenig über sich hinaus – mal ein Gemeindeglied, mal der Pfarrer.

Dieses Gespräch möchte eine Bilanz, ein Feedback und zugleich ein Danke sein, das wir hoffentlich noch oft aussprechen können.

Katalin Hirschler

Kunstvolles zum Jahrestag

Die Jugendgruppe unserer Gemeinde hat das Jubiläumsjahr der Reformation zum Anlass genommen, sich Martin Luther auch künstlerisch anzunähern – mit bunten Steinen ausgelegt sieht uns der Reformator entgegen, im Vordergrund eine Taube. Nach mehreren Arbeitsgängen ist das Werk nun fertig. Es wird bald zu sehen sein.

Holger Manke

Aus Berufung an der Seite von Kindern

Im Gespräch mit Tünde Krutzlerné Szarka

Fährt man von Ödenburg in Richtung Brennberg, kommt man an der Doborjáni-Schule vorbei. Dort besuchen Kinder die Schule, die mit einer Behinderung leben – und viele Pädagogen kümmern sich ausdauernd und liebevoll um die Schützlinge. Die Direktorin der Schule, Tünde Krutzlerné Szarka, ist nicht nur Mitglied unserer Gemeinde, sondern auch sehr aktiv, so etwa gehört sie dem Leitungsteam der Kindergruppe an. Im Gespräch gewährt sie Einblicke in Freuden und Herausforderungen an ihrer Schule.

Du beschäftigst dich mit Kindern, die mit einer Beeinträchtigung leben. Seit wann machst du das – und wie kam es dazu, dass du dich dafür entschieden hast?

Mein Wunsch, dass ich mich auf jeden Fall mit Kindern beschäftigen möchte, besteht schon sehr lange. Schon als ich so jung war wie du, wollte ich Kindergärtnerin werden. Als ich dann meinen Abschluss hatte, bot sich leider keine Möglichkeit in einem Kindergarten tätig zu werden, stattdessen aber hatte ich die Gelegenheit, mich mit hörgeschädigten Kindern zu beschäftigen. So arbeite ich seit 1984 mit behinderten Kindern, zunächst speziell mit hörgeschädigten Kindern, später dann auch mit Kindern mit geistiger Behinderung. Und ich mache das sehr gerne. Die Pädagogenlaufbahn wollte ich auf jeden Fall einschlagen, und das Leben brachte es dann mit sich, dass ich Sonderpädagogin wurde.

Was ist die größte Herausforderung – und was bedeutet dir Freude bei der Arbeit mit den Kindern in der Schule?

Die größte Schwierigkeit ist, dass sehr viele der Kinder, mit denen ich zu tun habe, unter sehr schlechten familiären Umständen leben. Dass sie – zumeist von Geburt an – mit einer Behinderung leben, ist nicht das einzige Problem. Die Umstände, die ihnen ihre Eltern bieten, erschweren oft unsere alltägliche Arbeit.

Was bedeutet Freude? Ein Lächeln, eine Umarmung, eine Zeichnung. Oder einfach zu sehen, dass ein Kind, das lange Zeit nicht rennen konnte, es mit einem Mal schafft. Oder ein Kind, das tags zuvor den Stift noch nicht halten konnte, jetzt da sitzt und eine Blume malt. Solche Schritte sind etwas Besonderes. Wir alle, die wir in dieser Schule arbeiten, versuchen die Kinder gerade auch in solchen Dingen zu fördern und zu unterstützen, damit sie sich entwickeln können.

Gehen in eure Schule nur Kinder mit schweren Behinderungen oder auch Kinder, die nur geringfügigere Probleme, etwa beim Hören haben?

Die Schulen dieser Art sind damals für die Kinder gegründet worden, die an den anderen Schulen mit großen Klassengrößen die geforderten Aufgaben nicht erfüllen können und die auf besondere Hilfestellung angewiesen sind. Man hat versucht, solche Schulen und Einrichtungen zu gründen, in denen auf die Besonderheiten der Kinder speziell geachtet werden kann, seien dies etwa eine geistige Behinderung, Bewegungsstörungen oder eine Sehbehinderung. Wo ich jetzt arbeite, sind Kinder, die eine Einschränkung in ihren geistigen Fähigkeiten haben. Unter ihnen sind manche, die eine Mehrfachbehinderung haben. Doch sie alle können sich gut entwickeln, und alle können sehr schön die Dinge erlernen, die sie für eine Grundbildung benötigen.

Was glaubst du, was bedeutet für diese Kinder Freude?

Sie benötigen vor allem eine gewisse Sicherheit. Auch lernen sie gerne, wenngleich sie das oft nicht als Lernen ansehen, weil sich vieles spielerisch vollzieht. Es ist ja auch ein Ziel, dass sie während des Spielens lernen. Und es bedeutet ihnen

auch viel, dass sie spüren können, geliebt zu werden. Man muss sich vorstellen, dass die Grundbedürfnisse vieler Kinder nicht erfüllt werden. Dass geheizt ist, wenn es draußen kalt ist, ist für manche Kinder zuhause keine Selbstverständlichkeit. Und – vielleicht klingt das erstaunlich – doch für manche Kinder ist es eine besondere Freude, wenn wir ihnen ein Kilo Brot fürs Wochenende mit nach Hause geben können, weil sie zu Hause vielleicht überhaupt kein Brot bekommen. Und wichtig ist auch die Gemeinschaft, in der sie sich wohlfühlen und in der ihre Fähigkeiten anerkannt werden, in der sie auch kleinere Wettkämpfe absolvieren können und darin erfolgreich sein können. Solche Dinge sind allen Kindern wichtig und bedeuten für sie Freude und Glück.

Welche Perspektiven tun sich ihnen nach dem Besuch der Schule auf?

Bei uns können die Schüler bleiben, bis sie etwa 23–24 Jahre alt sind. Das heißt sie werden – im besten Falle – dafür gerüstet, selbstständig im Leben zurechtzukommen. Die Kindergruppe unserer Gemeinde hat uns ja einmal in der Schule besucht, und wir haben gemeinsam gewebt. Das ist ein solches Beispiel: Wenn Schüler von uns Fähigkeiten im Weben entwickeln, können sie vielleicht eine Anstellung in diesem Bereich finden. Es gibt auch eine Klasse, die sich mit dem Pflegen von Parks und Gärten beschäftigt – und die dann in diesem Bereich einen Beruf finden können. Manche finden auch als Küchenhilfskraft eine Anstellung – solche Mitarbeiter werden eigentlich überall in der Gastronomie gesucht. Wieder andere können als Maler und Lackierer tätig werden.

Finden diejenigen, die schwerere Behinderungen haben, auch eine Anstellung?

Falls die Eltern helfen können, klappt das manchmal auch. Doch leider gibt es sehr wenige Arbeitsplätze, die – im Stile von Behindertenwerkstätten – gerade auf Arbeitskräfte mit Behinderungen spezialisiert sind. Manche haben Glück und können sich als Maler betätigen. Menschen mit bestimmten Behinderungen macht es nichts aus, über eine sehr lange Zeit hinweg gleichförmige, sich ständig wiederholende Bewegungen durchzuführen, und dadurch sind sie gerade für Anstreicharbeiten geeignet.

Mit Kindern befasst du dich auch in deiner Freizeit. Was bedeutet dir eigentlich die – soeben schon angesprochene – Kindergruppe unserer Gemeinde, in der du als Leiterin tätig bist?

Ich bin ja nicht die alleinige Leiterin, aber ich bin sehr gerne Mitglied des Leitungsteams und bringe mich sehr gerne und mit großer Freude in die Kindergruppe ein. Mein Beruf ist oft sehr anstrengend und kostet Kraft. Die Kindergruppe jedoch bedeutet für mich eine Erholung. In der Kindergruppe ist es natürlich mit weniger Energieaufwand verbunden, in einem guten Klima zusammen zu sein und sich über das Leben auszutauschen, Themen zu besprechen oder einfach nur Freude am Miteinander zu haben – so ist es auch für mich leichter. Ich bin dankbar, dass ich die Möglichkeit habe, in der Kindergruppe mitzuwirken, denn da geht es besonders auch um das Vermitteln von Werten. Heutzutage hat man bereits als Schüler wenig Zeit, man hat alle möglichen Aufgaben und Erwartungen zu erfüllen und eilt von hier nach da. Daher ist es besonders wichtig, dass man eine Gemeinschaft hat, in der jeder er selbst sein kann und in der es darum geht, welche Werte im Leben wirklich zählen. Ich hoffe, dass ich noch möglichst lange in dieser Gruppe mitwirken darf.

Wie spürst du, dass Gott dir in deinem Tun hilft?

Auf vielerlei Weise im Alltag. Ich glaube, vor allem auch dadurch, dass er mir Geduld schenkt, Geduld und nochmals Geduld. In der Schule kommt es vor, dass ich einem Kind eine Kleinigkeit 122-mal erklären muss. Und dafür braucht man einfach sehr viel Geduld, sonst kann es sein, dass man dieses Kind nicht so bestärken kann, wie es gut wäre. Ich hatte eine Lehrerin namens Yvonne Csányi, deren Fachkompetenz ihr weithin Ansehen eingebracht hat. Sie sagte mal: „Wenn man tausend Erbsen an die Wand wirft, werden tausendundzwei Erbsen wieder herunterfallen. Und diese zwei muss man wieder zurückwerfen, die können dann dort bleiben." Ich denke, die Geduld ist das, was Gott dazu gibt. Wir Pädagogen versuchen, im Miteinander mit den Kindern die Geduld weiterzugeben.

Und es ist sicher auch sein Wirken, dass ich nicht nur einem Beruf, sondern einer Berufung nachkommen kann. Für mich ist nämlich das Miteinander mit den Kindern eine Berufung.

Lilla Brandt

Vom Elfenbeinturm ins bunte Leben

Im Gespräch mit Pfarrerin Dr. Heidi Buch

Seit rund einem Jahrzehnt ist sie nicht nur geschäftsführende Pfarrerin der evangelischen Kirchengemeinde in Bad Wimpfen, sondern auch herzlich mit unserer Gemeinde verbunden. Bei Partnerschaftsbegegnungen treffen wir Pfarrerin Dr. Heidi Buch regelmäßig – mal in Bad Wimpfen, mal hier. Wie sie unsere Gemeindepartnerschaft sieht und welche Freuden und Herausforderungen der Pfarrberuf für sie mit sich bringen, darüber steht Pfarrerin Dr. Heidi Buch Rede und Antwort.

Warum wollten Sie Pfarrerin werden?

Ich wollte gar nicht Pfarrerin werden. Ich habe mit Vergnügen Theologie studiert und wollte eigentlich an der Universität bleiben. Ich hatte jedoch einen sehr guten Professor, der mir sagte, dass ich in einem Elfenbeinturm sitze und nicht richtig wissen würde, wie das richtige Leben draußen aussieht. Ich sollte doch wenigstens mein Vikariat machen. Das habe ich dann auch gemacht, und mir hat es im Gemeindedienst so gut gefallen, dass ich beschlossen habe, doch Pfarrerin zu werden. Ich finde, dass der Pfarrberuf eine ganz große Herausforderung ist, so facettenreich, groß und weit und variabel. Und man hat mit Menschen zu tun, mit denen man sonst nichts zu tun hätte. Man hat mit den Babys, den Kindern, den Jugendlichen, dem „Mittelalter" und den Senioren zu tun, und man hat mit allen Gesellschaftsschichten zu tun, mit allen Milieus. Ich kann mir gar nicht vorstellen, dass es in anderen Berufen so abwechslungsreich sein kann wie ausgerechnet in diesem Beruf.

Sie schildern jetzt ein bisschen die „Sonnenseiten" des Pfarrberufs. Ich nehme an, einen Teil Ihrer Arbeit machen auch Aufgaben aus, wegen derer sie nicht unbedingt ins Gemeindepfarramt gegangen sind.

Eine Herausforderung ist dieser Beruf immer geblieben. Es gibt nur mehr Anteile, als früher gedacht, die schwierig sind und mir nicht viel Spaß machen. Ich fürchte, diese Anteile werden auch zunehmend mehr. Wir müssen uns mehr mit Verwaltung beschäftigen als noch vor ein paar Jahren. Das ärgert mich, weil es mich von dem abhält, was ich wirklich gerne mache und warum ich den Beruf ergriffen habe.

Wie sehen denn die aktuellen Herausforderungen in der Kirche genau aus – im Gemeindeleben einerseits und im landeskirchlichen Tun andererseits?

Die Herausforderungen hängen ganz stark miteinander zusammen: Wir haben einen sogenannten „PfarrPlan 2024", das ist eine Art Landesstellenplan, dem gemäß in der Landeskirche viele Pfarrstellen eingespart werden müssen. Das betrifft uns auch hier in unserer Gemeinde in Bad Wimpfen. Wir müssen unsere zweite Pfarrstelle weiter kürzen. Das beschäftigt uns natürlich sehr. Wir werden vermutlich in zehn Jahren keine zweite Pfarrstelle in Bad Wimpfen mehr haben und damit auch kein zweites Pfarrhaus. Das heißt für uns auch, dass wir sehen müssen, wo wir die Arbeit des Pfarrers kürzen, weil das mit einer Stelle nicht mehr alles zu bewältigen ist.

Und noch etwas, was eine landeskirchliche Herausforderung ist, aber auf unsere Gemeinde ganz stark einwirken wird. Wir haben einen Prozess, in der es um die Segnung gleichgeschlechtlicher Paare geht. Es gibt nur noch zwei Landeskirchen in Deutschland, die diese Segnung gleichgeschlechtlicher Paare nicht vornehmen, und dazu gehört die württembergische Landeskirche. Das kann man nicht „von oben" entscheiden, das muss man auch in den Kirchengemeinden diskutieren, denn es ist sehr umstritten. Wir haben ja den Schöpfungsbericht in der Bibel, in der Mann und Frau von Gott aufeinander verwiesen werden. Jetzt muss geklärt werden, ob auch ein Männerpaar oder ein Frauenpaar in der Kirche im Rahmen einer großen Feier in der Kirche gesegnet werden darf. Wir stehen vor einem sehr schwierigen Prozess.

Eine Herausforderung in unserer Gemeinde, für die wir noch keine Lösung haben, ist die Frage, wie wir junge Familien noch viel stärker ins Gemeindeleben und die Gemeindearbeit einbeziehen können. Uns ist klar, dass es nicht so gelingen wird, indem die Familien noch eine „Zusatzaufgabe" von der Kirche bekommen, sondern wir müssen den Familien etwas bieten,

das ihnen guttut, wenn sie zu uns kommen. Wir arbeiten in dieser Frage noch an der richtigen Idee.

Ich kann mir vorstellen, dass es guttut, wenn man immer wieder kreativ werden kann im Gemeindeleben. Wie können Sie Ihre kreative Seite ausleben?

Unterschiedlich. Eine kreative Seite hast du schon kennengelernt: das Cornelienprojekt „Unterwegs". Das ist eine Reihe, in der verschiedenerlei Kunst ausgestellt wird – und zwar in der zweiten evangelischen Kirche am Ort, der Cornelienkirche in Bad Wimpfen im Tal. Ich freue mich, dass viele Menschen tolle Ideen haben und sich damit einbringen. Dieses Projekt ist ein Experiment, und Experimente haben immer eine kreative Seite.

Ich habe einige Jahre meine kreative Seite in der Gemeinde mit der Musik ausgelebt. Zuletzt habe ich weniger selbst musiziert, vielmehr habe ich ein Singspiel geschrieben über die Reformation in Bad Wimpfen. Wir hatten einen großen Reformator, der weithin bekannt war, nämlich Erhard Schnepf. Er verbrachte zwei Jahre in Bad Wimpfen und hat hier die Reformation maßgeblich angestoßen. Das Reichsstadtfest in unserer Stadt hat in diesem Jahr das Thema „Reformation" – und aus diesem Anlass ist das Singspiel entstanden. Die Texte stammen von mir, die Kompositionen hat unser Bezirkskantor beigetragen. Dabei haben wir natürlich zusammengearbeitet, weil ich bei manchen Texten schon im Kopf hatte, wie man das singen könnte. Ich denke, das ist auch was richtig Kreatives.

Ein Bereich der Gemeindearbeit, der zunehmend auch Jugendliche ansprechen kann, ist ja auch unsere Gemeindepartnerschaft. Was bedeutet Ihnen die Partnerschaft mit Sopron/Ödenburg?

Ich betone es immer gern: Mir ist die Partnerschaft sehr wichtig. Meinen ersten Kontakt mit der Partnerschaft, hatte ich bei meiner Investitur. Für mich war es ganz eindrücklich, dass zu einer Amtseinführung so viele Menschen aus Sopron/Ödenburg angereist sind und auch so viele Pfarrer dabei waren und in die Kirche miteingezogen sind. Vor zehn Jahren gab es bei uns noch kaum Einzüge am Anfang des Gottesdienstes, das war verpönt. Das kam aus einer anderen Zeit, das gab es nicht. Und das habe ich bei meiner Investitur erstmals erlebt – und es war sehr eindrücklich. Von der Partnerschaft hatte ich im Vorfeld noch nichts gehört. Die Soproner waren einfach angereist, und ich war ganz neu. Ich war ganz beeindruckt von dieser Partnerschaft und fand es toll, dass es so etwas gibt – noch dazu mit einem Land, mit dem man zuvor über Jahrzehnte hinweg kaum Kontakt haben konnte. Ich konnte dadurch auch einen Teil meiner Gemeinde besser kennenlernen, nämlich diejenigen Menschen, die damals aus Sopron/Ödenburg gehen mussten und zu großen Teilen auch eine schwere Geschichte hatten. Seither ist gemeindepartnerschaftlich viel gewachsen – und mir liegen die Menschen in Sopron/Ödenburg am Herzen. Und, Oskar, da du mich interviewt hast: Die Jugendbegegnung ist mir wirklich sehr wichtig – und ich sehe in ihr viel Fantasie für die Zukunft.

Oskar Aizenpreisz

Besuch aus Bad Wimpfen

Vom 29. September bis zum 3. Oktober freuen wir uns auf eine große Gemeindedelegation aus Bad Wimpfen. Wir würden uns freuen, wenn sich viele Gemeindeglieder aktiv einbringen würden und ggf. auch als Gastgeber zur Verfügung stünden.
Bitte signalisieren Sie Ihre Bereitschaft bei Márta Farsang oder Pfr. Holger Manke.

Sommer 2017

Liebe Gemeinde!
Im Sommer werden neben Gertraud Winter viele Pfarrer und Lektorinnen aus dem Burgenland die deutschen Sonntagsgottesdienste und die Wochenpredigten halten. Im Gottesdienstprogramm sehen Sie, wer wann die Sommervertretung übernimmt. Ich bin sehr dankbar, dass so viele Menschen herzlich und gerne nach Ödenburg kommen, um hier deutsche Gottesdienste zu halten.
Ihnen allen somit ganz herzliche Einladung zu den Gottesdiensten und Wochenpredigten in der Sommerzeit!

Holger Manke

Mein Bibelwort

Teil IX

„Selig sind, die reinen Herzens sind, denn sie werden Gott schauen“ (Matthäus 5,8)

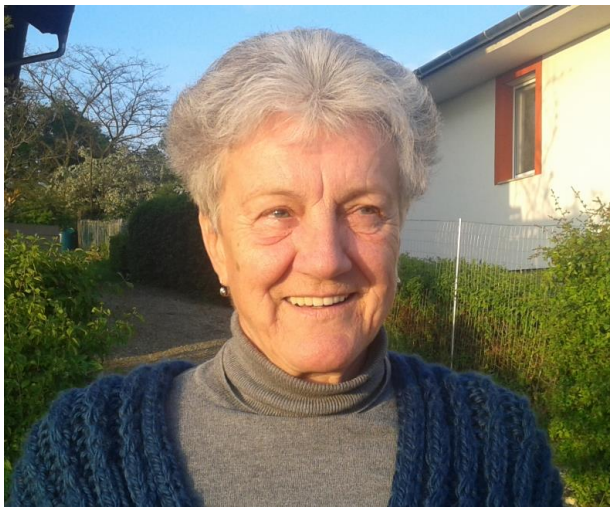

Es ist gar nicht so leicht, ein Bibelwort auszuwählen, dass als „mein Bibelwort“ hier oben im grauen Kasten stehen soll. Mir liegt das Pfingstfest sehr am Herzen, für mich ist das das größte Fest, ohne damit die Bedeutung der anderen Feste schmälern zu wollen. Doch dass wir die Gaben des Heiligen Geistes bekommen, dass wir auch heute glauben können, das ist etwas ganz Besonderes. Diese Gaben, die Freiheit durch den Glauben – das sind Geschenke und Schätze. Und diese drücken sich für mich in mehreren Bibelworten aus. Mein Konfirmationsspruch war „Befiehl dem Herrn deine Wege und hoffe auf ihn; er wird’s wohl machen“ (Psalm 37,5). Ich habe in meinem Leben oft darum gebetet, dass ich manches einfach Gott anvertrauen kann. Auch das ist ja ein Schatz des Heiligen Geistes.

Daneben wäre auch Psalm 23 zu nennen. Wenn diese Worte zu meinem Gebet gehören, warum wäre dann der Psalm 23 nicht mein Bibelwort?

Wenn ich auf dem Friedhof zum Grab meiner Eltern gehe, dann lese ich immer „Selig sind, die reinen Herzens sind, denn sie werden Gott schauen“ (Matthäus 5,8). Das ist auch ein Bibelwort, das mir regelmäßig vor Augen kommt und sich immer weiter in mir verinnerlicht. Wir hatten uns für dieses Bibelwort auf dem Grabstein entschieden, nachdem unsere Mutter verstorben ist.

An Szabolcs' Grab steht „Igen, Atyám“. Das lese ich auch jedes Mal – und wie oft im Leben passt dieses Bibelwort: Das muss so sein! Das hast du, Gott, verordnet. Und wenn dir geholfen wird, kannst du es auch sagen, nur anders betont.

Ich glaube, dass je nach Lebenssituation man immer dem passenden Bibelwort begegnet – es kann natürlich nicht immer dasselbe Bibelwort Kraft geben und Wegweiser sein.

Die Gedanken bleiben nun bei dem Bibelwort aus der Bergpredigt: „Selig sind, die reinen Herzens sind, denn sie werden Gott schauen.“ Was ist das eigentlich, „reinen Herzens sein“? Und wem gelingt das? Wer erlebt es nie, dass er in irgendeiner Situation Groll hegt, wütend wird, falsch handelt, Fehler macht? Wenn die Beichtfragen in ungarischer Sprache gestellt werden, konnte ich nur eine Antwort laut sagen, nämlich: „Igyekezem!“ Ich kann ganz sicher versprechen, dass ich mich ab jetzt bemühe. Im Bibelwort steht das nicht … Da steht nicht: „Selig sind, die sich ab jetzt bemühen, ein reines Herz zu haben.“ Seither habe ich natürlich verstanden, dass es keine Schwarzweißmalerei in Glaubensdingen gibt. Da gibt es kein „Ich habe verziehen“, sondern nur ein „Ich hab's versucht und alles in meiner Kraft ste-

hende getan – und ich werde mich weiterhin bemühen“. Doch ein Bibelwort verstehen kann ein sterblicher Mensch eigentlich nicht. Mag sein, dass er denkt, er sei so gescheit und habe es verstanden. Doch in der Tat braucht man dabei Hilfe. Man muss zur Kirche gehen, die Predigten hören, Erklärungen bekommen zu den Bibeltexten und sie mit der Lebenserfahrung abgleichen, damit man ein bisschen mehr versteht.

Vielleicht ist mir dieses Bibelwort auch deshalb so nah, weil es ein so großer Wunsch von mir ist, ein solches „reines Herz“ zu bekommen. Freilich, in mir dominiert nicht die Angst vor Gottes Strafe – also nicht die Angst, wenn ich so oder so schlimm bin, wird mir etwas Schlimmes widerfahren. Sondern mich bewegte die Angst, dass ich mit mir selbst nicht zufrieden sein würde, wenn ich nicht das Beste tun kann, sondern nur viel Schlechtes. Ich wollte dahin gelangen, dass ich mit mir selbst zufrieden sein kann. Und wenn ich in den Abendmahlsfragen laut sage „Ich will mich bemühen“, dann muss ich mir ja die Frage gefallen lassen, ob ich mich wirklich voll und ganz bemüht habe oder ob ich das nur so dahingesagt habe.

Freilich, es heißt ja nicht „Selig sind, die fehlerfrei sind“, sondern „Selig sind, die reinen Herzens sind“. Vielleicht ist das ja so zu verstehen: „im Reinen mit sich, mit den anderen Menschen, mit Gott“ – und zwar allen Fehlern, aller Unvollkommenheit zum Trotz. Einen natürlichen Umgang damit zu haben, dass man Fehler macht: Ein funktionierendes Leben in einem guten Miteinander also statt tadelloser Perfektion.

Als ich Konfirmandin war, war ich vielleicht zu jung oder hatte zu wenig Hilfe in Glaubensfragen. Jedenfalls sah ich die Welt schwarz-weiß. Mir fehlte jemand, der sagte: „Kind, mach die Augen auf. Wenn du auch viele Sünden hast, du kannst doch überleben, weil ...“ Und das wäre wichtig gewesen, was dann kommt. Das habe ich erst viel später zu verstehen begonnen. Da hat es sich mir erschlossen, dass unser Glaube wirklich ein „Freue dich“ ist. Freue dich, dass du Christ sein kannst. Du kannst dich freuen, dass sich deine Gedanken nicht immer nur um dich selbst und um deine Fehler drehen müssen. Wenn man dieses „Freue dich“ annehmen kann, ist es auch ein Wegstück dafür, um mit sich selbst ins Reine zu kommen. „Selig sind, die reinen Herzens sind, denn sie werden Gott schauen.“

Tercsi Gimesi

„Ihr seid das Salz der Erde“ (Matthäus 5,13)

Im Jahre 2012 wurde ich in Harka konfirmiert. Damals hatte ich vom Pfarrer dieses Segenswort bekommen. Zunächst konnte ich damit nicht viel anfangen. Ich akzeptierte, dass ich es bekommen hatte, aber erst später begann ich zu verstehen, was es wirklich bedeutet. Was ist eigentlich Salz? Es ist ein Konservierungsmittel und ein Gewürz. Eine sehr wichtige Substanz, die verhindert, dass Lebensmittel verderben, und die den Geschmack des Essens verbessert. Und was sagt uns Jesus? Wir sind dieses Salz. Wir können die Erde erhalten und das Leben verbessern.

Heutzutage machen wir den Gegensatz dessen, was uns Christus gesagt hat. Mit Fabriken und Atomkraftwerken zerstören wir die Natur, und wir plündern die ganze Erde aus. Wegen der vielen Autos ist die Umweltverschmutzung höher als je zuvor.

Außerdem sehe ich in diesem Zitat auch, dass wir auf einander angewiesen sind. Es ist ja nicht von einem Salzkorn die Rede, sondern vom Salz

als Ganzem. Allein können wir nichts auf der Erde verändern. Wir sind abhängig voneinander. Und wenn wir, die Menschen, miteinander Gutes bewegen und dabei auch Gottes Schöpfung bewahren, dann kann auf der Erde ein besseres Leben kommen.

Ágoston Frank

„Ich vermag alles durch den, der mich mächtig macht, Christus“
(Philipper 4, 13)

Nachdem Holger mich gefragt hat, ob ich gerne über mein Bibelwort schreiben würde, habe ich lange nachgedacht. Ich wollte zuerst über mein Segenswort zur Konfirmation schreiben, aber um ehrlich zu sein, steht es mir nicht so nahe wie der Auszug aus dem Philipperbrief. Das Zitat steht jetzt auch in meinem Erinnerungsbuch, wofür ich mich hiermit auch bedanken will. Ich muss dieses und auch nächstes Jahr die ersten sehr wichtigen Entscheidungen meines Lebens treffen. Ich muss mit siebzehn schon einigermaßen wissen, wie und wo ich studieren werde. Ich suche meinen eigentlichen Weg, ich weiß noch nicht, womit ich mich am liebsten beschäftigen würde. Es gab dieses Jahr eine Situation, über die ich sicher sagen kann, dass ich die beste Entscheidung getroffen habe: Ich schloss mich der neuen Jugendgruppe an. Ich habe hier Freunde gefunden, ich bin Helferin in der Kindergruppe und fühle mich in der Gemeinde wohl.

Doch manchmal fühle ich, dass die Wellen über meinem Kopf zusammenschlagen. Und genau in diesen Momenten erinnere ich mich an diese Worte aus dem Philipperbrief und denke mir: Egal, wie schwer es momentan ist, egal, welche Hindernisse zu überspringen sind, Gott hat sie vor mich gestellt und Er ist es, der Kraft geben wird, sie mit Hilfe meines Glaubens und mit Jesu Hilfe zu überwinden.

Réka Szabó

Bad Wimpfen

Ifjúsági találkozó – Jugendbegegnung

Vorfreude

Als wir erfuhren, dass es bald wieder soweit ist und die Jugendlichen unserer Partnergemeinde Sopron/Ödenburg kommen werden, stieg in uns die Vorfreude auf das Treffen. Daher ahnten wir, dass es toll werden wird. Als wir Wimpfener Jugendlichen im letzten Jahr in Sopron waren, hat es uns dort sehr gefallen. Wir haben viele Spiele gespielt, die schöne Stadt und ihre Umgebung besichtigt und viele neue Freunde gefunden. Auch die Gastfamilien und die Pfarrer waren sehr freundlich zu uns. Natürlich wollten wir auch, dass unsere Gäste genauso glücklich und zufrieden wieder nach Hause fahren wie wir damals.

An dieser Stelle vielen Dank an alle, die mitgeholfen haben und an die Soproner, die den weiten Weg auf sich genommen haben um das tolle Wiedersehen zu ermöglichen.

Unsere Vorfreude hat sich bestätigt, denn das Wiedersehen mit unseren „alten" Freunden und das Kennenlernen der „Neuen" hat viel Spaß gemacht.

Lucie Lehmann

Újra itt

Mikor megtudtam, hogy újra és ezúttal az ifisekkel Bad Wimpfenbe utazunk, nagyon örültem a lehetőségnek. Külön örültem neki, hogy ismét a már jól ismert helyen és családnál tölthetem a hétvégét. A szokásos vendégszeretetben volt részem. Ezen a hétvégén is egy kicsit más programokkal és szempontok szerint ismerhettem meg Bad Wimpfent. Most a nyelvtanulás helyett inkább a közösségépítésen volt a hangsúly. Ez a hétvége szerintem ismét nagyot dobott a közösségen. A régi barátságok erősödtek, és újak is kialakultak. Remélem, nem csak egyedül, hanem a mostanihoz hasonlóan az ifisekkel is lesz még lehetőségünk újra eljönni és egy újabb oldalát is megismerni Bad Wimpfennek. Köszönjük a németeknek és neked is, Holger, hogy itt lehettünk!

Takách Boróka

Warum ich nach Bad Wimpfen mitgekommen bin

In diesem Jahr sind wir, die Jugendlichen aus Sopron, nach Bad Wimpfen gefahren. Ich fuhr mit, weil ich mich im Herbst, als die Jugendlichen aus Bad Wimpfen in Sopron waren, mit ihnen sehr wohl gefühlt habe. Ich freute mich sehr, dass ich mitgefahren bin, weil meine Gastfamilie sehr freundlich war und wir sehr gute Programme hatten. Wenn die Bad Wimpfner zum nächsten Mal nach Sopron kommen, werde ich bestimmt dabei sein.

Lilla Brandt

Vor der Fahrt

Die Reise habe ich nicht mit großer Freude erwartet, weil ich wusste, dass es lang dauern würde. Und in der Tat: Wir waren zehn Stunden lang unterwegs. Doch wir hatten unterwegs gute Laune. Wir waren am Anfang müde, aber weil alle fotografiert wurden, die schliefen, mussten wir eben wach bleiben. Wir haben uns die Zeit mit Ratespielen vertrieben – und so ist die Zeit doch recht schnell verflogen.

Vor der Reise habe ich mit den Bad Wimpfenern gechattet, ob sie etwas über das Programm oder die Aufteilung auf die Gastgeber wissen. Doch sie sagten mir, es sei eine Überraschung. Doch das eigentlich Entscheidende stand ja schon fest: Wir würden unsere Bad Wimpfener Freunde wiedersehen, die wir zuletzt vor einem halben Jahr in Sopron getroffen hatten.

Oskar Aizenpreisz

Hinfahrt

Als ich zum ersten Mal hörte, dass sich für uns die Möglichkeit eröffnet, nach Bad Wimpfen zu reisen, habe ich mich sehr gefreut. Ich wollte an dieser Begegnung teilnehmen, aber nicht alleine. Dann sagte Jázmin, dass sie ebenfalls mitfahren würde – und so besprachen wir, dass wir mitkommen und gemeinsam bei einer Familie wohnen möchten.

Ich habe mich so auf die Fahrt gefreut, dass ich meine Sachen für die Reise schon vier Tage zuvor weitgehend zusammengepackt habe. Zugegeben, ein bisschen Angst hatte ich schon, weil ich nicht gerade sehr gut deutsch spreche. Deshalb war ein Wörterbuch ein unerlässlicher Bestandteil meines Gepäcks.

Auf der Fahrt ist nichts besonderes geschehen. Diejenigen, die hinten saßen, hörten Musik. Die vorne Sitzenden unterhielten sich. Manche schliefen – und sie wurden dabei natürlich fotografiert.

Als sich dann nach langer Fahrt vor uns die Türme von Bad Wimpfen zeigten, haben wir uns sehr gefreut – und wir sahen einem an guten und spannenden Programmen reichen verlängerten Wochenende entgegen.

Lili Varga

Péntek este

A péntek este a megismerkedésről és a régi barátságok felelevenítéséről szólt. Tízórás utunk után nagyon fáradtan érkeztünk meg Bad Wimpfenbe. Miután megérkeztünk, és meglátttuk, hogy a németek milyen kedvességgel fogadtak minket, már el is felejtettük, hogy mennyi időbe telt, míg megtettük az utat. Az ismerkedés után megtudtuk, hogy kik fognak minket vendégül látni. Vendéglátóinknál lepakoltuk a csomagjainkat és együtt megvacsoráztunk velük. A vacsora elfogyasztása után a gyülekezeti házban találkoztunk, és játékkal töltöttük el az időt. Az első este nagyon jól telt. Sokat nevettünk, és jókat beszélgettünk.

Ábrahám Dóri

Erster Abend

Nach langer Reise kamen wir in Bad Wimpfen an. Wir alle staunten, was für eine wundervolle Stadt Bad Wimpfen ist! Wir packten unsere Sachen aus dem Bus und gingen ins Gemeindehaus, wo wir von allen ganz herzlich – sogar mit einem Geschenk – empfangen wurden Wir allen bekamen eine Rose und ein kleines Paket, in dem wir neben dem Programm des Wochenendes auch ein Buch über die Stadtkirche vorfanden.

Dann gingen alle zu den Gastfamilien, um dort zu Abend zu essen. Danach trafen wir uns im Gemeindehaus, um uns näher kennenzulernen und gemeinsam zu spielen. Es war sehr schön. Wir haben viel gelacht und hatten miteinander viel Spaß. Nach der anstrengenden Reise und dem langen Tag sind alle müde zu den Gastfamilien gegangen – mit der Vorfreude auf den folgenden Tag, den wir gemeinsam in Bad Wimpfen verbringen würden.

Fanni Hirschler

Stadtkirche

Von dem Gemeindehaus sind wir ein bisschen gelaufen und erreichten die Stadtkirche. Die Stadtkirche ist, wie uns Pfarrerin Dr. Heidi Buch erzählte, älter als die Reformation und urspünglich war es eine Marienkirche. Innen sieht es auch wirklich schön aus. An den Wänden gibt es Bilder von den zwölf Aposteln und unter ihnen ist das Apostolische Glaubensbekenntnis in lateinischer Sprache aufgeschrieben. Sehr interessant ist, dass nach der Reformation der Kopf einer der zwölf Apostel umgemalt wurde und heute das Bildnis Martin Luthers trägt. So ist auch der große Reformator bildlich in der Kirche vertreten.

Ágoston Frank

Városkvíz

Szombaton az első program a listáról az úgynevezett Fotoralley volt. Lényegében kaptunk egy listát helyekkel a városban, ahova el kellett mennünk, és le kellett fényképezni csoportonként ezeket. Fontos volt, hogy minél kreatívabb képek készüljenek. Ezenkívül le kellett fényképezni egy „született bad wimpfenit" is. Ez egy jó program volt, mert jobban megismertük a várost, de esélyt is adott, hogy az itteni közösség tagjaival jobban megismerkedjünk. Ahogy a feladatok során kiderült, nagyon segítőkészek az itteniek, és nem félnek velünk csoportképet csinálni sem.

Clausing Márk

Fotoralley

Am Samstag sind wir gleich nach dem gemeinsamen Frühstück in die Stadt gegangen. Wir haben die große evangelische Kirche, die im 16. Jahrhundert erbaut worden ist, angeschaut. Mit vielen neuen und interessanten Informationen haben wir das Gebäude verlassen – und schon ging die Fotoralley los. Dabei mussten wir möglichst lustige Fotos vor vorgegebenen Sehenswürdigkeit von Bad Wimpfen machen. Wir wurden in vier Gruppen aufgeteilt und haben dann die Stadt durch das Spiel näher kennengelernt und dabei viel Spaß gehabt. Unsere Gruppe hat viel gelacht und sich sehr wohl gefühlt. Bad Wimpfen ist eine sehr schöne Stadt mit netten Einwohnern, und es lohnt sich, sie zu besuchen und kennenzulernen.

Réka Baptsán

Begegnung mit den Konfirmanden

Am Samstag Nachmittag haben wir uns mit den Wimpfener Konfirmanden getroffen. Wir haben zusammen Mittag gegessen. Nach dem Mittagessen haben wir Gruppen gebildet. In den Gruppen haben wir die Aufgabe bekommen, dass wir „normale Themen", wie Name, Schule und Hobbys besprechen, aber in unserer Gruppe haben wir uns Witze erzählt. Danach hatten wir ein Pantomimespiel auf dem Programm, das allen viel Freude gemacht hat. Dann sind die Konfirmanden nach Hause gegangen, und wir, die Ungarn, haben unser Programm weitergemacht.

Barnabás Kohlmann

Samstag Abend

Der Samstag Abend war ausgesprochen reichhaltig. Nach dem gemeinsamen Programm sind am Nachmittag alle in ihre Gastfamilien gegangen, um auch dort ein wenig gemeinsame Zeit zu verbringen. Wir sind mit unserer Gastfamilie zum Abendessen gegangen und haben uns einer Tanzstunde angeschlossen. Dann sind wir Soproner Jugendlichen mit unseren Pfarrern in ein Kaffeehaus gegangen, wo wir einen fantastischen Abend verbringen durften. Es waren auch ein paar Jugendliche dabei, die wir noch gar nicht näher kannten – und gerade deshalb war dieser Abend so gelungen, damit wir auch mit ihnen sprechen und sie näher kennenlernen konnten.

Petra Mátis

Szombat este

Szombat este egy nagyon jó estét tölthettünk el a németekkel. Beültünk egy nagyon hangulatos helyre, ahol olyan emberekkel is jóban lettem, akikkel előtte nem is beszéltem. Ettünk, ittunk, mulattunk. Mindenki nagyon jófej volt. Este meg egy kicsit bolyongtunk a városban. Bad Wimpfen a sötétben is nagyon szép és hangulatos város. Nagyon jó csapatépítő program volt. Remélem, lesz még lehetőségem visszatérni ide.

Hirschler Anna

Finissage

Am Sonntag besuchten wir die Finissage einer fünf Wochen dauernden Ausstellung zum Thema „Unterwegs sein“ in der Cornelienkirche in Bad Wimpfen im Tal. Dazu gehörten kurze A-capella-Lieder von den „Smartins“, einem Vokalensemble aus Bad Wimpfen, ein Gespräch mit dem ausstellenden Künstler, ein Vortrag des Liedes „Hände“ von Holger, András, Lilla, Boró und Oskar – und zuletzt wurden einige Texte zum Thema „Unterwegs“ vorgelesen, die die Mitglieder unserer Jugendgruppe gemeinsam mit den Bad Wimpfener Jugendlichen unter dem Eindruck der ausgestellten Bilder zuvor geschrieben hatten. Ich glaube, es war gut, inmitten der Gemälde das Miteinander mit den Bad Wimpfenern zu erleben und auch auf diese Weise Anteil zu haben am Gemeindeleben.

Réka Szabó

Kiállítászárás

Bad Wimpfen egyik evangélikus templomában megrendezett kiállítás zárására vasárnap délelőtt került sor. Az ünnepségen fellépett a Die Smartins nevű helyi kórus és a soproni csoportunk tagjaiból álló kis „együttes“ is. Szerepelt még a kiállítás szervezője és a gyülekezet lelkésze, valamint kisebb nehézségek árán maga a művész is. A kiállítást előző nap megnéztük és szövegeket írtunk hozzá kapcsolódóan, „úton lenni“ címmel. Ezek a szövegeink is itt kerültek felolvasásra és zárásképpen pedig egy rövid fogadást is tartottak a résztvevők számára.

Gárdai Gellért

Sonntag Nachmittag

Wir haben uns beim Mittagessen verspätet. Deshalb haben wir die S-Bahn verpasst und mussten deswegen zu Fuß in den nächsten Ort laufen.

Dort, in Bad Friedrichshall, haben wir eine Greifvogelpflegestation angeschaut. Es war sehr interessant, denn wir konnten dort viele verschiedene Vogelarten ansehen.

Danach sind wir zum Bahnhof gegangen und sind mit dem Zug nach Hohenstadt gefahren. Von dort ging unsere Wanderung zum Naturbildungshaus. Man hat uns gesagt, dass das Haus nicht weit vom Bahnhof entfernt ist. Deshalb sind wir nur sechs Kilometer gewandert. Mitten auf einer Wiese stand das Haus. Es waren schon einige Gastgeber dort. Es gab dort zum Abendessen gegrillte Würste. Nach dem Abendessen haben wir noch Fußball gespielt und ein Gruppenfoto gemacht. Danach sind alle zu den Gastfamilien zurückgefahren. Es war ein sehr schöner Nachmittag

Ádám Krutzler

Vasárnap délután

Miután lekéstük az S-Bahn-t, gyalog indultunk útnak egy madárkórházhoz. Amikor elértük a célunkat, azaz a kórházat, egy rövid bevezetés után körbementünk, és betekintést nyerhettünk az itt élő madarak életébe. Érdekes volt látni, hogy az éjszakai ragadozó madarak között is nagynak számító uhuk pihentek, ugráltak. Az ölyvek futkároztak a lábunk mellett, repkedtek a fejünk felett nagy riadalmat keltve főleg a lányok körében. Utána kirándultunk egy rövidkét. Nagyon szép tájakon mentünk keresztül, szép erdőkön, mezőkön, csörgedező patak mellett. Az idő is nagyon gyönyörű volt. Felhőtlen ég, gyenge szellő kísért minket végig. A kirándulás végcélját mindenki várta. Amikor odaértünk, elkezdődött a délután harmadik nagy része: a vendéglátóinkkal egy közös grillparti. Minden korosztály együtt evett, beszélgetett. A délután további részében is jól elvoltunk. Volt, aki csocsózott, volt, aki tovább beszélgetett, akadtak, akik focitudásukat villogtatták. A parti befejezése természetesen egy csoportkép volt.

Utána mindenki elkezdett pakolni, és hazaszállingózni. Egy ilyen jó napnak nem is lehetett volna jobb befejezése.

Körmendy Samu

Miért jó, hogy eljöttem?

Azért jó, hogy elmentem Bad Wimpfenbe, mert egy csodálatos élményben lehetett részem. Az új ismerősök közül sokakkal össze is barátkoztam. A programok nagyon tetszettek, hiszen izgalmas feladatokat és játékokat találtak ki a szervezők. A város tele van szép és hangulatos helyekkel, és a vendéglátóink is nagyon kedvesek voltak hozzánk. Úgy gondolom, azok az események, amelyek ezen a hétvégén történtek velünk, még közelebb hozzák egymáshoz a két gyülekezetet. Az ottani élmények szép emlékeink tárházát bővítik. Bár akadtak nyelvi nehézségeim, és az út is hosszú volt, nagyon örülök, hogy elmehettem Bad Wimpfenbe! :)

Jakab Jázmin

Periszkóp

Éghajlat Tudomány Történetek

„A tudományról és a tudósokról számos, sokszor nem éppen hízelgő sztereotípia él a köztudatban. E könyv megváltoztatja korábbi elképzeléseinket, sokszínűbbé, gazdagabbá téve azt a tudományról, annak történetéről, jövőjéről és művelőiről egyaránt." – olvasható Jankó Ferenc Éghajlat Tudomány Történetek című könyvének borítóján. Ha egy szóval kellene jellemezni a könyvet, valóban a sokszínűség lenne a legtalálóbb, mely egyaránt megmutatkozik az interjúalanyokban, személyiségükben, látásmódjukban és az általuk művelt éghajlattudományi, klímapolitikai, földrajzi, ökológiai, erdészeti, mezőgazdasági, történelmi, közgazdaságtani és fenntarthatósággal kapcsolatos témákban.

A Szerző gyülekezetünk aktív tagja. Az olvasó kíváncsiságát fokozhatja, hogy geográfus diplomából adódóan más perspektívából, nem éghajlatkutatói háttérrel és szemlélettel közelíti meg a klímaváltozással és hatásaival kapcsolatos kérdéseket. A könyv egyediségét adja, hogy nem csupán a tudományos problémákat helyezi a középpontba, hanem a bemutatott történeteken keresztül megismerhetjük a beszélgetőpartnerek egyéni, szakmai életpályáját, témájához való kötődését és szerepét a tudományos élet alakításában.

Minden interjút áthat a megszólított kutatók hivatástudata, kutatómunka iránti elkötelezettsége, szakterületük iránti lelkesedése. Ezért érzékelhető a természeti környezetünkben tapasztalható és jövőben várható változások miatt érzett aggodalmuk és tettre sarkallásuk is. Az eddig tudományos cikkekből, konferenciaelőadásokról, katedráról ismert szakemberek most közvetlen hangvételben szólalnak meg, mely az interjúkészítő Szerző felkészültségének is eredménye. Az interjúalanyok között soproni kötődésűek is szerepelnek (Prof. Dr. Mátyás Csaba).

A könyv igazi értéke, hogy interdiszciplináris szemlélettel, mégis a tudományos mélységek kerülésével ad betekintést az éghajlatkutatás múltjába és aktuális kérdéseibe, melyet a kutatók személyes háttértörténetei tesznek olvasmányossá. Ezért a kutatásban jártasokon kívül a könyvet szeretettel ajánlom minden olvasónak, aki nyitott a teremtésvédelemhez is szorosan kapcsolódó témák iránt. (Jankó Ferenc (szerk.): Éghajlat Tudomány Történetek. Éghajlat Kiadó, Budapest, 2017. 176 oldal)

dr. Gálos Borbála

Engedjétek hozzám jönni...

„A reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által.” Róm 5,5

Illő lenne ilyenkor, a búcsú napján a múltról beszélni, visszaemlékezni. Biztos lenne miért, hiszen voltak nekünk szép élményeink, ahogy Cseh Tamás énekelte annakidején. Én azonban nem erről akarok szólni, hanem a jövőről, a reménységről.

Nem hiszem, hogy sokan elgondolkodtatok már azon, mennyire jövőcentrikusok vagyunk: minden tettünk a jövőre irányul. Még a megemlékezés is.

És ez különösen igaz az iskolára – annak kifejezetten lényege a jövőbe nézés, és a legtöbb, amit egy középiskola adni tud, az a reménység. Ez az éltető alapja, célja és módszere, középpontja.

A Bibliában több, mint 100-szor szerepel a reménység szó – fordítása válogatja, de száznál mindenképp többször. Vannak szövegek – például Pál levelei – ahol besűrűsödik a szó megjelenése. Számára tudatos kérdés: mit kezdünk a reménnyel.

Reménység az, ha egy rosszul sikerült dolgozat után újra próbálkoztál. Reménység, ha egy szerelmi csalódás után egyszer abbahagytad a sírást. Reménység az, ha az első évben valamiből még bukdácsoltál, a negyedik év végére már négyes körül állsz mindenből.

És nekünk tanároknak: a reménység miatt látjuk meg egy kissé kelekótya gyerekben a normális felnőttet. Emiatt van, hogy egyszer ránk zúdul egy osztály, egy csoport minden keserűsége, kiábrándultsága, hogy szinte éget – és mi pár nap múlva mégis bemegyünk a következő órára, nem engedjük, hogy a fájdalmas élmény kiégessen bennünket.

A reménység akkor válik láthatóvá, ha a jelen fájdalmas. Nem véletlen, hogy éppen Pálnál, aki hite miatt sokszor volt meggyőződése miatt börtönben, találjuk ilyen sokszor a remény szót: ott a cella mélyén elhagyatva élesebb a kérdés: ez mire jó? Mi lesz a vége? Ugye lesz vége?

Amikor azonban el vagyunk telve a mával, amikor a szó eredeti értelmében önfeledtek vagyunk, és így szeretünk, nevetünk, táncolunk vagy élünk, akkor nem a jövőbe nézünk, nem reménykedünk, hanem a mát éljük meg. Fontosak ezek a pillanatok. Még jobb, ha eljutunk odáig, ha akkor és ott észrevesszük: most jó a jelenben élni, ha az önfeledtség közben is tudok önmagamról, arról, hogy most örömteli perceket élek meg és ki tudom mondani: köszönöm, hogy ezt a percet megkaphattam.

De ilyenkor nagyon ritkán gondolunk a reményre. Minek is, hiszen a jó nem a jövőben, hanem a jelenben van. Épp ezért hadd mondjak valami meglepőt: a reménység alapvetően nem a jövőről szól.

Persze akkor válik láthatóvá, amikor a jelen fájdalmas, érthetetlen. Ilyenkor elkezdünk abban bízni, hogy a holnap majd jobb lesz. Elkezdünk hinni abban, hogy a fájdalmak elmúlnak, a rosszat követi a jó. Azt szokták mondani, hogy minden jó, ha a vége jó. És ezt a vége jót, ezt várjuk örökké, és ezt hívjuk úgy, hogy reménység.

Holott ez nem igaz. Van, amikor nincsen jó vége a dolognak. A Disney-filmekben mindig jó lesz a történet vége – de ti már érettségire készültök, túl vagytok a Disney-korszakon – vagy legalábbis majdnem túl vagytok. Többet láttatok már a világból, mint a Hófehérkét csókkal életre keltő királyfit.

A-sok, akik annyit harcoltatok egymással és a tanárokkal, miközben éleseszű csapat vagytok – már ti sem a végén minden szép lesz illúziójába kergetitek magatokat.

B-sek, akik már voltatok kórházi gyakorlaton – ti már láttatok beteget, akiről tudtátok, már többet nem megy haza, akinek kár lett volna azt hazudni, hogy semmi baj, néni, fog még maga táncolni dédunokája esküvőjén.

C-sek, akik annyit harcoltatok saját és osztálytársaitok gyengeségével, akik megtanultátok elfogadni: ilyenek vagyunk – és tudjátok, hogy van, ami bennetek állandó, akár tetszik akár nem. Van, amikor hazugság azt várni, hogy majd a végére jó legyen.

Vaclav Havel cseh író, cseh államfő a szocializmus idején – akárcsak Pál a maga idejében – sokat volt börtönben, s ott volt ideje tűnődni a reménység fogalmán. Elzárva a külvilágtól,

levél csak ritkán jött szeretett feleségétől, Olgától – a végső kétségbeesésben kellett ezen tűnődnie: van mit remélni? És ő a következő felismerésre jutott:

A remény nem optimizmus. Nem meggyőződés, hogy valami jól fog végződni, hanem bizonyosság, hogy valaminek értelme van, függetlenül attól, hogy hogyan végződik.

Súlyos szavak. Egyáltalán nem vagyok meggyőződve arról, hogy a végén minden jó lesz. Ha ezt sulykolnám magamban, erőszakot tennék az agyamon, a szívemen, nem engedném meg magamnak vagy másnak, hogy fájjon, ami fáj. A mindenáron való pozitív gondolkodás káros is lehet – hazugságba is kergethet minket – az igazi reménység azonban felvállalja a jelent annak terheivel együtt, szembenéz vele és azt mondja: nem győzöl le, mert életem részévé teszlek, és értelmet adok neked.

A reménység ezt jelenti: elfogadjuk a terheket éppúgy, mint az örömöket, elviseljük a fájdalmat – de meg vagyunk róla győződve, hogy ez nem a semmiért van, hogy értelme van mindennek, örömnek, fájdalomnak, szürke óráknak és tarka pillanatoknak egyaránt.

Állandó agylövésem ez: hogy nincs értelmetlen tudás, esemény, élmény. Még a bukások, pofáraesések is előre visznek, még a tévutak is segítenek megtalálni az igazit. Volt életemnek olyan szakasza, amikor nem értettem, mit keresek itt, hogyan kerültem ide – de akkor is reméltem, tudtam, ami most történik, annak értelme van, csak most még nem látom. A jövő nem föltétlenül azt hozza el, hogy minden jobb lesz, hanem azt a belátást, hogy mindennek célja, helye van az életben.

Sokszor felvetődött bennetek: ez mire jó? Szükségem van rá? Van értelme ezzel foglalkozni? Én pedig monomániásan azt mondom: igen, ez fontos. Fontos a másodfokú egyenlet megoldóképlete, nem azért, mintha valaha is használnád az életben, hanem mert ezzel foglalkozva agyad megtanul bizonyos gondolkodási módokat. Fontos a földrajz, mert rácsodálkozhatsz a teremtett világ nagyságára akkor is, ha soha nem jutsz el mondjuk Dél-Amerikába. Fontos az ének, még ha nem is leszel operaénekes – emberlétünk olyan mélységeit élheted meg, amelyekről különben nem is álmodsz.

És igen, van értelme a csendnek, az imádságnak, a hétfő reggeli tornatermi törökülésnek, a reggeli áhítatok közös énekléseinek, még ha néha csak annyi derült ki belőlük, hogy az iskolalelkészetek elég muzikális ahhoz, hogy náthásan, köhögve is szívesen énekeljen szólóban; értelme van a hittanórai kérdéseknek, annak, hogy hallj életed e másik dimenziójáról is. Lehet, hogy ezektől nem lettél buzgó hívő – de visszatekintve látni fogod, ezeken keresztül Isten szeretete beleépül személyiségedbe, és azt fogod mondani: értelme volt.

A reménység nem a jövőbeli örömről, hanem minden napnak, a mainak az értelméről szól. Soha ne mondjatok le arról, hogy a dolgok értelmét keresitek! Soha ne mondjátok: ez fölösleges az életemben! Hobo Földes László szavaival mondva: nem mondhatok le a reményről, hisz egyebem sincs. Ámen.

(Elhangzott az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakgimnázium ballagási ünnepségén 2017. május 5-én.)

Hegedűs Attila

Tervezett programok

„Egy este az evangélikusoknál"

• Június 6-án, kedden 18 órakor a nürnbergi Vokalensemble St. Lorenz koncertje lesz templomunkban.

• Június 11-én, vasárnap 18 órakor „A reformáció évszázadainak csembalómuzsikája" címmel Kuzsner Péter csembaló bemutató koncertje lesz a nagyteremben.

• Július 2-án vasárnap 18 órakor Kuzsner Péter orgonaestje lesz templomunkban.

Egyéb

• Június 10-én, szombaton este a Templomok éjszakája programsorozat keretében templomunkban is lesznek rendezvények. (19 óra: nyitóáhítat, 19.30: a Juventus Fúvószenekar koncertje, 21 óra: dr. Krisch András előadása a soproni reformációról, 22 óra: templombemutatás, 23 óra: záróáhítat.)

• Június 15-én, csütörtökön a burgenlandi Gustav Adolf-ünnepet Oberschützenben (Felsőlövő) tartják. A program 9.30-tól 17 óráig tart.

• Június 18-án, vasárnap 15 órakor Varnus Xavér tart orgonakoncertet templomunkban.

• Június 24-én, szombaton 10 órakor a balatonfüredi templomban beiktatják tisztségébe Gabnai Sándort, a balatonfüred-dörgicsei gyülekezet megválasztott lelkészét.

• Június 24-én, a Múzeumok éjszakáján gyűjteményeink is nyitva tartanak, ez alkalommal egy új, különleges kiállítás lesz megtekinthető „Szekéren a vallásszabadság felé" címmel.

• Június 25-én, vasárnap megemlékezünk Gyóni Géza evangélikus költő halálának 100. évfordulójáról a tíz órai istentisztelet keretében, majd együtt sétálunk el a költő Deák téri szobrához.

• Június 27. és július 1. között a VOLT-fesztiválon az idén is megtalálható az egyházak KözösPont-sátra.

• Augusztus 11-én, pénteken 17 órakor felavatjuk a temetőkápolna felújítására adományozók emléktábláját.

• Augusztus 18-án, pénteken 15 órakor a Fabricius szeretetotthonban beiktatjuk tisztségébe Kunstár Ágnes intézményvezetőt és Lázárné Tóth Szilvia intézményi lelkészt.

• Augusztus 20-án, vasárnap 17 órakor kétnyelvű istentiszteletet tartunk az Eggenberg-ház udvarán. Igét hirdet Szemerei János püspök és Manfred Koch burgenlandi szuperintendens.

Táborajánló 2017 nyarára

A soproni és a budavári gyülekezet ifjúsági és családi tábora	
Piliscsaba június 25. – július 1. információ: Pelikán András	Immár hagyománnyá vált, hogy budavériak és soproniak együtt táboroznak nyáron. A legkisebbektől a fiatal felnőttekig, szülők és akár nagyszülők részvételével. Reggeli és esti áhítatokkal, sok zenéléssel-énekléssel, játékkal, beszélgetésekkel, jó közösséggel várunk minden érdeklődőt: gyerekeket, fiatalokat és családokat egyaránt. A tábor témája: „Szia, Marci bácsi! Vendégségben Luthernél" Vezetik: Bence Imre, Bencéné Szabó Márta és Péter Zoltán budavári lelkészek, Pelikán András soproni lelkész. Jelentkezni a lelkészi hivatalban lehet június 12-éig.

Gyülekezeti, magyar nyelvű napközi gyerektábor	
gyülekezeti ház, Sopron július 3–7. információ: Őri Katalin hitoktató 20/824-79-59	Sok játékkal, bibliai történetekkel, énekléssel várjuk a 6 és 12 év közötti gyerekeket egyedül is, a 6 év alattiakat szülői kísérettel hétfőtől péntekig, 9 órától 16.30-ig. Étkezést biztosítunk. Jelentkezni a lelkészi hivatalban lehet június 16-áig.

Istentiszteleti szolgálati beosztás
2017. pünkösd – tanévkezdés

június 1.
17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás): Holger Manke

június 2.
13.30 az Eötvös-gimnázium pünkösdi istentisztelete: Hegedűs Attila
17.00 a Hunyadi-iskola tanévzáró istentisztelete: Kadlecsik Zoltán

június 4. (pünkösd)
8.00 magyar (beépített úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel): Tóth Károly
10.00 kétnyelvű (beépített úrvacsorás, konfirmációs, áldozati gyűjtéssel): Pelikán András + Holger Manke
15.00 Balf (úrvacsorás): Tóth Károly
16.00 kórházkápolna (úrvacsorás): Tóth Károly

június 5. (pünkösdhétfő)
8.00 magyar (beépített úrvacsorás): Pelikán András
9.00 német: Holger Manke
10.00 magyar (csatlakozó úrvacsorás): Pelikán András

június 6.
18.00 Egy este az evangélikusoknál – kóruskoncert a templomban, áhítat: Holger Manke

június 8.
17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

június 10.
19.00 Templomok éjszakája – nyitóáhítat: Tóth Károly
23.00 Templomok éjszakája – záróáhítat: Pelikán András

június 11. (Szentháromság ünnepe)
8.00 magyar: Gabnai Sándor
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet (tanévzáró): Tóth Károly
10.00 magyar: Gabnai Sándor
15.00 Balf: Tóth Károly
16.00 Fertőszentmiklós (úrvacsorás): Tóth Károly
18.00 Egy este az evangélikusoknál – csembalókoncert a nagyteremben, áhítat: Pelikán András

június 15.
17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

június 18. (Szentháromság utáni 1. vasárnap)
8.00 magyar (beépített úrvacsorás): Pelikán András
9.00 német (beépített úrvacsorás): Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet: Pelikán András
10.00 magyar (beépített úrvacsorás): Pelikán András
15.00 Balf: Pelikán András
15.00 orgonakoncert a templomban – áhítat: Tóth Károly

június 22.
17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

június 25. (Szentháromság utáni 2. vasárnap)
8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Tóth Károly
9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet: Tóth Károly
10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel és megemlékezéssel Gyóni Géza halálának 100. évfordulójáról): Tóth Károly
15.00 Balf: Tóth Károly
16.00 Fertőszentmiklós: Tóth Károly
16.30 a Líceum tanévzáró istentisztelete: Kovács László

június 29.
17.00 Wochenpredigt: Elfi Fiedler lektor

június 30.
15.00 az Eötvös-gimnázium tanévzáró istentisztelete: Hegedűs Attila

július 2. (Szentháromság utáni 3. vasárnap)
8.00 magyar: Pelikán András
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet: Stinner Dávid presbiter
10.00 magyar: Pelikán András
15.00 Balf: Pelikán András
16.00 kórházkápolna: Pelikán András
18.00 Egy este az evangélikusoknál – orgonakoncert a templomban, áhítat: Pelikán András

július 6.
17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás): Pelikán András

július 9. (Szentháromság utáni 4. vasárnap)
8.00 magyar: Pelikán András
9.00 német: Elfi Fiedler lektor
9.00 gyermek-istentisztelet (a napközi gyerektábor záróistentisztelete a nagyteremben): Pelikán András
10.00 magyar: Pelikán András
15.00 Balf: Pelikán András
16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

július 13.
17.00 Wochenpredigt: Dr. Herbert Rampler kismartoni lelkész

július 16. (Szentháromság utáni 5. vasárnap)
8.00 magyar (beépített úrvacsorás): Tóth Károly
9.00 német (beépített úrvacsorás): Gertraud Winter
10.00 magyar (beépített úrvacsorás): Tóth Károly
10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban, folytatás a nagyteremben): Bálint Ádám hitoktató-hallgató
15.00 Balf: Tóth Károly

július 20.
17.00 Wochenpredigt:
Dr. Herbert Rampler kismartoni lelkész

július 23. (Szentháromság utáni 6. vasárnap)
8.00 magyar: Tóth Károly
9.00 német: Gertraud Winter
10.00 magyar: Tóth Károly
10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban, folytatás a nagyteremben):
Stinner Dávid presbiter
15.00 Balf: Tóth Károly
16.00 Fertőszentmiklós: Tóth Károly

július 27.
17.00 Wochenpredigt:
Frank Lissy-Honegger ruszti lelkész

július 30. (Szentháromság utáni 7. vasárnap)
8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel):
Pelikán András
9.00 német (áldozati gyűjtéssel):
Christine Posch lektor
10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel):
Pelikán András
10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban, folytatás a nagyteremben):
Bálint Ádám hitoktató-hallgató
15.00 Balf: Pelikán András

augusztus 3.
17.00 Wochenpredigt (úrvacsorás):
Jakob Kruse lépesfalvi lelkész

augusztus 6. (Szentháromság utáni 8. vasárnap)
8.00 magyar: Pelikán András
9.00 német: Gertraud Winter
10.00 magyar: Pelikán András
10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban, folytatás a nagyteremben):
Nagy Szabolcs presbiter
15.00 Balf: Pelikán András
16.00 kórházkápolna: Pelikán András

augusztus 10.
17.00 Wochenpredigt:
Jakob Kruse lépesfalvi lelkész

augusztus 13. (Szentháromság utáni 9. vasárnap)
8.00 magyar:
Lázárné Tóth Szilvia szeretetotthoni lelkész
9.00 német: Walter Rossmann lépesfalvi lektor
10.00 magyar:
Lázárné Tóth Szilvia szeretetotthoni lelkész
10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban, folytatás a nagyteremben):
Őri Katalin hitoktató
15.00 Balf:
Lázárné Tóth Szilvia szeretetotthoni lelkész
16.00 Fertőszentmiklós:
Lázárné Tóth Szilvia szeretetotthoni lelkész

augusztus 17.
17.00 Wochenpredigt:
Jakob Kruse lépesfalvi lelkész

augusztus 18.
15.00 igazgató- és lelkésziktatás a szeretetotthonban: Tóth Károly

augusztus 20. (Szentháromság utáni 10. vasárnap)
8.00 magyar (beépített úrvacsorás):
Tóth Károly
9.00 német (beépített úrvacsorás): Holger Manke
10.00 magyar (beépített úrvacsorás):
Tóth Károly
10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban, folytatás a nagyteremben):
Asbóth Lászlóné
15.00 Balf: Tóth Károly
17.00 Eggenberg-ház (kétnyelvű ökumenikus):
Szemerei János püspök + Manfred Koch burgenlandi szuperintendens

augusztus 24.
17.00 Wochenpredigt: Holger Manke

augusztus 27. (Szentháromság utáni 11. vasárnap)
8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel):
Pelikán András
9.00 német (áldozati gyűjtéssel): Holger Manke
10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel):
Pelikán András
10.00 gyermek-istentisztelet (kezdés a templomban, folytatás a nagyteremben):
Lázárné Tóth Szilvia
15.00 Balf: Pelikán András
16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András

augusztus 31.
17.00 Wochenpredigt: Holger Manke
17.00 a Hunyadi-iskola tanévnyitó istentisztelete:
Kadlecsik Zoltán

szeptember 1.
9.00 az Eötvös-gimnázium tanévnyitó istentisztelete: Hegedűs Attila

szeptember 3. (Szentháromság utáni 12. vasárnap)
8.00 magyar: Tóth Károly
9.00 német: Holger Manke
9.00 gyermek-istentisztelet (tanévnyitó a nagyteremben): Pelikán András
10.00 magyar: Tóth Károly
15.00 Balf: Tóth Károly
16.00 kórházkápolna: Tóth Károly
17.00 a Líceum tanévnyitó istentisztelete:
Kovács László

Christophoros
A Soproni Evangélikus Egyházközség újsága
9400 Sopron, Színház utca 27.
e-mail: sopron@lutheran.hu
web: http://sopron.lutheran.hu
tel: 99/523-002; fax: 99/523-003

Nyomtatva 420 példányban.
Várható következő megjelenés:
2017. tanévkezdés
Felelős kiadó: Tóth Károly